

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

2012. gada 8. septembris – 21. septembris

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

Nr. 35 (1261)

Lasiet tīmeklī!
www.brivalatvija.lv

ELJA50 kongress Siguldā – Mediju simpoziji

No 2012. gada 17. līdz 19. augustam Eiropas Latviešu jaunatnes apvienības pēctece biedrība ELJA50 rīkoja savu jau 8. gadskārtējo kongresu Siguldā viesnīcā „Ezeri”.

Kongresā piedalījās aptuveni 70 dalībnieki. Kongresa programma šogad bija īpaši blīva, sākot piektdienā ar literāro vakaru, ko vadīja rakstnieks, dzejnieks, tulkotājs un bijušais diplomāts Guntars Godiņš un beidzot ar svētbrīdi un kopsapulci svētdienā. Sestdienā bija veltīta vērienīgam Mediju (plašsaziņas līdzekļu) simpozijam ar 19 referentu līdzdalību – rekorda skaits ELJA50 vēsturē.

Guntara Godiņa literārais vakars „Padomju literatūra un laikraksti” bija nevis sauss referāts, bet atrisīts stāstījums par rakstītā vārda gaitām no *perestroikas* dīgliem līdz neatkarības atgūšanai. Vakars bija sava veida ievads Mediju simpozijam, ko sestdienas rītā atklāja Siguldā novada domes priekšsēdis Uģis Mitrēvics. Simpozijam bija četras galvenās tēmas – mediju nozīmi demokrātiskā valstī apskatīja Eiropas Tiesas tiesnesis Egils Levits, Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas priekšsēde Ināra Mūrniece un Andris Mellakauls savā Eiropas Padomes Mediju un informācijas sabiedrības komitejas priekšsēža kapacitātē, bet diskusijas vadīja ELJA50 priekšsēde Ilze Tērmāne.

Juriste Ilvija Pūce vadīja otro sesiju, kurā aplūkoja Latvijas pēcpadomju elektroniskos medijus un rakstošo presi no dažādiem aspektiem. Pieredzē dalījās Rita Našeniece (Mediju attīstības un komunikācijas eksperte), Ilze Šulmane (LU Sociālo zinātņu fakultātes lektore un Sociālo un politisko pētījumu institūta pētniece), Dzintris Kolāts (Latvijas Televīzijas Ziņu dienesta vadītājs), Jānis Siksnis (Latvijas Radio vadītājs) un Arta Ģīga (TV3, „Nekā personīga”).

Savā neatdarināmā stilā trešo posmu „Mediji šodien – tendences un problēmas” vadīja žurnālists Kārlis Streips. Paneli piedalījās Sanita Jemberga (Eiropas Komisijas pārstāvības preses attiecību vadītāja), žurnālists un blogeris Juris Kaža, Kaspars Ozoliņš (MTG Broadcasting vadītājs Baltijas valstīs), Igors Vatoļins (laikraksts *Čas*), Ministru prezidenta padomniece Sarmīte Ēlerte un portāla Delfi galvenais redaktors Ingus Bērziņš.

Simpoziji beidzās ar jautājumu un atbilžu sesiju par mediju nākotni Latvijā. Žurnāla *Ir* komentētājs Pauls Raudseps uzdeva savus iepriekš iesūtītos

ELJA50 kongresa darba mirklis

un klausītāju jautājumus astoņu cilvēku panelim, kurā bija Ainārs Dimants (Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes priekšsēdis), Ivars Embreks (Radio Skonto vadītājs), Edvards Ratnieks (Sabiedriskās konsultatīvās padomes priekšsēdis), Ingemārs Vekteris (Vidzemes Televīzijas vadītājs), Gunta Rožņiece (Kultūras ministrijas Informētīvās vides integrācijas nodaļas eksperte) un jau minētie mediju pārstāvji Jānis Siksnis, Igors Vatoļins un Ingus Bērziņš. Nav vietas izvērsties plašumā ar detalizētu referātu un diskusiju analīzi, tāpēc sniegsim dažas subjektīvi atlasītas tezes, kas izskanēja simpozija laikā.

Latvijas valsts mediju politikas uzdevums – nodrošināt Latvijas/latviskās, uz Latviju fokusētas informētīvās telpas pastāvēšanu, lai būtu forums, kur diskutēt un analizēt.

Latvijas medijiem ir jāatspoguļo ģeopolitiskā realitāte – piederība pie Eiropas Savienības, nevis pie Krievijas.

Virsmērķis ir mediju telpas attīstība – attīstot demokrātiju, tiesiskumu un pilsonisko līdzdalību.

Problēmas – Latvijas sadalītā informācijas telpa un lielā Krievijas mediju ietekme, vienpusīga starptautisko dokumentu interpretācija, nesakārtoti likumi, Latvijas mediju telpas vieglā ievainojamība, krīzes sekas mediju telpā.

Latvija nesniedz pasaulei informāciju par sevi un savu viedokli dažādos jautājumos – nav atrodamā Latvijas latviešu veidoti interneta (tīmekļa) re-

sursi angļu un krievu valodā.

Izsekojot pēdējo 15 gadu vēsturei Latvijas mediju vides dienas laikrakstu segmentā, rodas secinājums, ka no gada uz gadu atkarojas tās pašas tēmas, uzmanības centrā ir ar tiem pašiem datumiem saistīti notikumi un ar tiem saistītais diskursus.

Latvijā labi sadzīvo žurnālists - propagandas un aģitācijas īstenošana un pēcpadomju paaudzes žurnālisti.

Situāciju mediju vidē raksturo kopīgs izbilis par to, kā dzīvot pasaulē, kurā tik lielu vietu ir ieņēmis internets un sociālie tīkli un ar to saistītie tehnoloģiskie izaicinājumi.

Sabiedriskā medija kvalitāte nav nosakāma pēc reitingiem, taču līdz šim lielākoties ir bijusi tāda nostādne.

Sabiedriskajam medijam jābūt tādām, kas profesionāli sagatavo un pasniedz saturu, kurā katrs var atrast sevi interesējošu informāciju un viedokļus.

Latvijas sabiedriskajiem medijiem ir tikai viens korespondents ārzemēs, ko uztur Latvijas Radio. Tādējādi Latvijā dzirdam un redzam tikai to, kas notiek Latvijā.

Sabiedriskais medijs krievu valodā sekmētu krievu valodas pašprietiekamību. No otras puses, nenodrošinot informāciju krievu valodā, esam gatavi pieņemt par pašsaprotamu, ka ceturtdaļa valsts iedzīvotāju dzīvo citā informācijas laukā.

Svarīgi ir izstrādāt un noteikt skaidrus kritērijus raidījumu izvērtēšanai – gan televīzijā un radio, gan internetā.

Pētnieciskā žurnālistika prasa lielus resursus. Šajā jomā strādā ļoti maz žurnālistu, lielākoties pētniecībai ir gadījuma raksturs, redakcijas neizvirza šādu mērķi.

Latvijas pētnieciskā žurnālistika tomēr ir labākā Baltijas valstīs.

Sekas – kvalitatīvās žurnālistikas saplūšana ar fona troksni, kvalitatīvās žurnālistikas imitēšana, virsrakstu laikmets.

Kvalitatīvā žurnālistika kļūst par smalku hobiju, pēc kura rezultāta sabiedrībā nav liela pieprasījuma.

Notiek masu informācijas trivālizācija un žurnālista amata devalvācija; žurnālistikai kā arodam ir zudis prestižs; internetā publikācijas netiek rediģētas; kopumā interneta ietekme uz žurnālistiku ir graužoša; katastrofāla ir latviešu valodas prasmes līmeņa krišanās.

Krievu presē valda kopīgs aizvainojums pēc 1990. gada, kā arī to vieno kopīgs atbalsts Nilam Uškovam.

(Turpināts 2. lpp.)

RADI UN DRAUGI

VIESNĪCA ★★★★★ WWW.HOTELRADIUNDRAUGI.LV

MĀRSTAĻU IELA 3 | RĪGA LV1050 | LATVIJA | +371 6782 0200

LAI PNI LŪGTI RĪGĀ, ANGLIJAS DAUGAVAS VANAGU FONDA VIESNĪCĀ "RADI UN DRAUGI"!

**Nākamais avīzes
numurs iznāks
22. septembrī**

ELJA50 kongress Siguldā – Mediju simpozījs

(Turpināts no 1. lpp.)

Latvijā vienīgais ietekmīgais preses izdevums ir bijis laikraksts *Diena*, kā arī zināmā mērā partāduvarlaikraksta aptvērums dēļ uzskatīt *Latvijas Avīzi*.

Technoloģiju ietekmē mediji ir kļuvuši demokrātiskāki – gan

pozitīvā, gan negatīvā nozīmē.

Agrāk ziņas veidoja gudri ziņu redaktori, tagad – roboti, kuŗi pēc kādiem kritērijiem atlasa ziņas.

Technoloģijas ir radījušas totālas uzraudzības tīklu – dators

zina un piedāvā to, ko cilvēks grib redzēt un dzirdēt.

Latvijā pirmie interneta portāli radās kā joks, nevis kā pārdomāts projekts. Rezultātā radušās paaudzes, kas ir mazkritiskas pret saturu, tai pašā

laikā citi mediji nepievērsa tam uzmanību un nenovērtēja iespējamo tā ietekmi.

Šobrīd ziņu portālu nozare skatās, kā attīstīties, lai vairāk rakstītās preses lasītāju piesaistītu internetam.

Katram ir tiesības veidot medijus. Taču valstij ir pienākums nodrošināt savu informācijas telpu. Informācijas telpa veido identitāti vēl vairāk nekā viss cits.

ELJA50 nolūks, rīkojot mediju simpoziju, bija savest kopā elektroniskos un rakstītos, sabiedriskos medijus un komercmedijus, nacionālās un reģionālās raidorganizācijas, žurnālistus un uzraugus, valdības un Saeimas pārstāvjus, ārzemēs un Latvijā uzaugušos, lai apspriestu vienu no visaktuālākajiem un svarīgākajiem jautājumiem Latvijas valsts demokrātijas attīstībā – nākotnes informātivā vide, un, kā organizētāji, referenti un līdzdalībnieki atzīnusi, tas ir lielski izdevies.

Andris Mellakauls
ar pateicību
Guntai Robežniecei

Runā Ilze Tērmāne

Apspriežas Brigita Stroda un Juris Kaža

Inta Meiere

Kad rudens pusē vakari kļūst vēsāki un tumšāki, gribas atsaukt atmiņā vasaras skaistākos brīžus. Daudzi no jums un arī daudzi no mūsu grupas dalībniekiem ir bijuši siltās un eksotiskās zemēs, bet es gribu pakavēties pie brīžiem, kas silda sirdi.

Stokholmas Latviešu skolā bija izstrādāts projekts, kā bērniem mācīt par Latviju. Jāievēro, ka visu nedēļu bērni ir apmeklējuši savu zviedru skolu un nu sestdienā ir jāiet uz latviešu skolu. Tas prasa diezgan lielu piepūli, un ne vienmēr var atrast vajadzīgo motivāciju. Kad līdzaudži dodas uz dažādiem treniņiem un izklaidēm, latviešu bērni iet uz skolu. Tā nu radās doma lasīt-dzirdēt-redzēt.

Ir beidzies mans četru gadu projekts. Esam bijuši visos Latvijas novados. Apskatījuši to, par ko lasīts un stāstīts mācību stundās. Atsaukšu atmiņā, ka esam bijuši Kurzemē 2009. gadā, Latgalē 2010. gadā, Vidzemē 2011. gadā un nu, 2012. gadā, Zemgalē. Neliels ieskaits – ko, kā un kāpēc mēs redzējām.

No Stokholmas uz Rīgu braucām ar kuģi. Daudziem, arī bērniem, patīk izjust šo īpašo sajūtu, braukt ar kuģi visu nakti... No rīta Rīgā mūs sagaidīja autobuss, un ceļojums varēja turpināties.

Mācību programmā biju ietvērusi temu par **Pirmo pasaules kara**. Bērni bija lasījuši vēstures materiālu un skatījušies filmu „Rīgas sargi”. Tāpēc tika izvēlētas Ziemsvētku kauju vietas. Latvijas Kaŗa muzejam kopš 2004. gada ir izveidota filiāle „Ziemsvētku kauju muzejs” Jelgavas rajona Valgundes pagasta „Mangaļu” mājās. Filiāles teritorijā apskatāms rekonstruēts nocietinājumu sistēmas posms – blindāža un daļa no vācu aizsardzības pirmās līnijas – „vācu vaļņa”.

Tiešā „Mangaļu” mājas tuvumā atradās Pirmā pasaules kara frontes līnija un notika le-

ģendārās **Ziemsvētku kaujas**. Kauju vietās saglabājušās nocietinājumu būvju paliekas. Vāciešiem plašajā Ziemsvētku kauju sektorā bija divi nocietinājumu mezgli – Ložmetējkalns un Mangaļu rajons. Apmēram 700 metru attālumā no „Mangaļu” mājām. Ziemsvētku kaujas iesākās 1917. gada 5. janvārī (1916. gada 23. decembrī pēc vecā stila). 1993. gada 9. janvārī šeit tika uzstādīta piemiņas zīme – 6 metrus augsts priedes koka zobens, kas simbolizē vācu aizsardzības līniju, kuŗu pārcirtis latviešu strēlnieku zobens. Mūzeja iekštelpās aplūkojama izstāde „Latviešu strēlnieku Ziemsvētku kaujās”.

Tālāk ceļš veda uz **Jaunpili**.

Klausāmie par Ziemassvētku kaujām

Tās 700 gadus vecā pils ir saistīta ar iepriekšējā mācību gadā lasīto Livonijas temu. Jaunpils pils celta 1301. gadā kā Livonijas ordeņa cietoksnis. Vairāk nekā 350 gadus pili valdījusi fon der Reku (*Recke*) dzimta. Te nu mēs varējām izmēģināt spēkus viduslaiku atrakcijās – loka šaušanu, cirvja un šķēpa mešanu, monētu kalšanu. Vakariņas ēdām kā viduslaikos – ar rokām. Tas arī likās neparasti un interesanti.

Pēc spoku nakts pilī devāmies uz **Dobeli**, kur mūs sagaidīja Zaļā dāma un iepazīstināja ar Dobeles vēsturi. Apskatījām arī Dobeles pilsdrupas. Pilskalnā

dažādos laikos atradušās divas pils – seno zemgaļu pils un Livonijas ordeņa pils. Kurzemes hercoga Ketleru dzimtas valdīšanas laikā Dobele bijusi svarīgs militāra atbalsta punkts un nozīmīgs administratīvais centrs. Līdz mūsdienām saglabājies no laukakmeņiem celtais aizsargmūris un priekšpils siena divu stāvu augstumā, ar logu un durvju ailām.

Pēc vēsturiskās informācijas vēderi sāka kurkstēt, un mēs ēdām garšīgo latviešu karbonādi Sporta centrā Dobelē.

Gadu tūkstošiem ilgi akmens un koks ieņēmis cilvēku dzīvē nenovērtējamu vietu – gan saimnieciskā, gan garīgā dzīvē. Kopš cilvēces pirmsākumiem pie ak-

Bijusi Zemgaļu teritorija... tāda bija nākamās dienas tema. Lietuvā. **Jonišķos**, mūs sagaidīja Latviešu biedrības ļaužu grupa ar Latvijas karogu, zemenēm, pašmāju medu un īpašu sirsnību. Savulaik Jonišķos bijusi arī latviešu skoliņa. Tagad gan skolēnu skaits esot apscis, tomēr paliek cerība, ka latviešu tauta reiz atkal atjaunos savu mātes valodu tik tuvā pierobežā.

Lietuvā, 12 km attālumā no Šauļiem, paceļas **Krustu kalns**, kas uzskatīts par katoļu dvēseles svētnīcu, cerību un skumju kalnu. Sensenos laikos te bijusi zemgaļu koka pils, ko nodezinājuši krustneši. Nav precīzi noskaidrots, kad Krustu kalnā parādījies pirmais krusts, taču domā, ka tas ir saistīts ar Lietuvā izplatīto tradīciju likt krustus ceļa malās. Padomju laikā Krustu kalnu mēģināja iznīcināt, taču veltīgi, cilvēki naktīs atkal sanesa jaunus krustus. Arī 2007. gada janvārī kalnā notikušais ugunsgrēks neko nespēja tam nodarīt – jau vasarā izdegusi vieta bija „aizaudzēta” ar jauniem krustiņiem. Lielākais notikums kalna vēsturē ir Romas pāvesta Jāņa Pāvila II apmeklējums 1993. gadā. Gadu vēlāk te uzstādīja

viņa dāvinājumu Krustu kalnam.

Pa ceļam uz Rundāli iegriezāmies Šauļos. Pastaiga pa pilsētas ielām bija jauka atslodze mūsu intensīvajai ekskursiju programmai.

Vakarā mūs gaidīja garšīgas vakariņas un nodarbes **Pilsrundālē**. Viesu nams „Baltā māja” celta kā Rundāles pils kalpu māja. Vairāk nekā 200 gadus vecajā ēkā vēl saglabājies sākotnējais ķieģeļu klons, podiņu krāsns, sienu rotājumu fragmenti un apvalkskurstenis. „Baltā māja” laipni uzņēma viesus. Bērniem tika dota iespēja padarboties ar mālu, un mājas saimnieks pastāstīja par mālu. Vēlāk mazie darbiņi tika apdedzināti krāsnī, un nu tie ir atceļojuši uz Zviedriju.

Mūsu nākamā diena sākās ar majestātisko **Rundāles pili** – vienu no izcilākajiem baroka un rokoko arhitektūras pieminekļiem Latvijā. Kurzemes hercoga Ernsta Johana Birona – Krievijas ķeizarienes Annas Joanovnas favorīta – vasaras rezidence 1736. – 1740. gadā celta pēc arhitekta Frančesko Bartolomeo Rastrelli projekta un viņa vadībā.

(Turpinājums sekos)

Pateicība

Es, Anta Paulane, latviešu valodas skolotāja, ar lielu novēlojumu jo sirsnīgi pateicos par latviešu valodas apgūšanu Eskilstunas TBV dalībniekiem 80. gados. Tikpat sirsnīgi pateicos visiem vecākiem, kuŗi sūtīja savus bērnus uz latviešu valodas stundām Eskilstunas, Stokholmas, Tīresē, Huddingē, Botčirkas, Sollentunas, Jerfellas, Lidingē, Sēderteljes komūnās 80. – 90. gados.

Novēlojusies jo sirsnīga pateicība par manas mazās ģimēnītes uzņemšanu Eskilstunas latviešu biedrībai 1982. – 1984. gadā. Sevišķi sirsnīgi pateicos par visu sākotnējo atbalstu

skolotājai Dzintrai Fonzo un par interesantiem sarīkojumiem toreizējai mākslas mūzeja intendantai Diānai Krūmiņai-Engsted Eskilstunas mākslas mūzejā.

Valsts ministra Karla Bilta (*Carl Bildt*) valdīšanas laikā aizliedza individuālās mācību stundas. Bija iespējams turpināt mācības vienīgi grupās pa četriem, pieciem bērniem.

Sirsnīgi pateicoties par mūsu kopējo laiku!

Ar īstu cieņu
Anta Paulane
Tunvāgen 14 lgh 1003
SE-17068 Solna
tālrunis 073 7307387

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Valsts prezidents par pilsonību

Intervijā LNT raidījumam *900 sekundes* Valsts prezidents Andris Bērziņš puda veidoli par pilsonību. Pēc prezidenta domām, brīva pilsonības piešķiršana visiem nepilsoņiem, izdarot likuma grozījumus, nav atbalstāma, bet nepilsoņu jautājums ir aktuāls, un šī problēma būs jārisina. Divdesmit gadus pēc Latvijas neatkarības atgūšanas nav normāli, ka ir vairāki simti tūkstošu nepilsoņu. Šim jautājumam būs jāpievērš uzmanība nākotnē, tomēr patlaban "nepilsoņu referendumā" iniciatoru piedāvātie likuma grozījumi nav pareizais veids, kā šo problēmu risināt, un jāmeklē citi ceļi. Būtu nepieciešams noskaidrot, cik daudz nepilsoņu īsti vēlētos pilsonību iegūt. Zināms, ka daļai nepilsoņu šis statuss ir privilēģija, nevis ierobežojums.

Valsts prezidents pārceļas uz Melngalvju namu

Rīgas Pilī notiks lieli rekonstrukcijas un pārbūves darbi, tāpēc Valsts prezidents Andris Bērziņš no Rīgas Pils pārceļas uz Melngalvju namu. Mēbeles un darba telpu iekārtojums tika pārvests 2. septembrī. Priekšmeti tiek pārvietoti ne tikai uz Melngalvju namu, bet arī uz Rundāles pils muzeju, Rīgas Techniskās universitātes ēku, Latvijas Nacionālo mākslas muzeju, Rīgas Biržas ēku, Rīgas Vēstures un kuģniecības muzeju, Latvijas Mākslinieku savienības galeriju un uz noliktavu. Uz Melngalvju nama jumta izvietoti karogu masti. Salīdzinājumā ar Rīgas pili, Melngalvju namā varēs uzņemt krietni vairāk cilvēku.

Valsts prezidents Andris Bērziņš 4. septembrī piedalījās Latvijas valsts karoga un Valsts prezidenta standarta pacelšanas ceremonijā pie Melngalvju nama.

Saeimas priekšsēde sveic skolēnus

Saeimas priekšsēde Solvita Ābolīņa 1. septembrī apsveikumā uzsvē skolēnu un studentu atbildību par savām zināšanām un nākotni. Lai īstenotos sapņi, piepildītos apņēšanās un izglītošanās sasniegtu savu mērķi, ir vajadzīga ikkatra cilvēka atbildība, un vissvarīgākā ir pašu izglītojamo atbildība pret sevi, savām zināšanām un savu nākotni.

Rietumu kultūrā cauri gadsimtiem valsts ir bijusi cieši saistīta ar sabiedrības izglītošanu, izglītību darot pieejamu katram sabiedrības loceklim. Tikai brīvā un demokrātiskā valstī izglītoti cilvēki ir vērtība. Tikai izglītoti cilvēki var būt patiesi brīvi, veidot savu un savas valsts likteni, norāda politiķe.

Ministru prezidenta apsveikums jaunajā mācību gadā

Ministru prezidents Valdis Dombrovskis apsveica skolēnus, studentus un pedagogus, viņiem uzsākot jauno mācību gadu. Apsveikumā teikts, ka jāapgūst zināšanas matemātikā, fizikā, angļu valodā un citos priekšmetos, bet papildus tiem jāizkopj vēl

kāda ļoti svarīga prasme - prasme mācīties. Neatkarīgi no tā, kāda būs izvēlēta profesija, mācīšanās jāturpina visu mūžu.

Latvijas lielākā vērtība ir zināšanas - to mūsu tautieši zināja jau 19. gadsimtā. Tāpēc viņi spēja pārvarēt visus šķēršļus, lai dotos uz Tērbatu un citām Eiropas augstskolām remdēt slāpes pēc izglītības. 1862. gadā *Pēterburgas Avīzēs* Krišjānis Valdemārs uzsvēra, ka latviešiem vajadzīgas trīs lietas: pirmām kārtām skolas, otrām kārtām skolas un trešām kārtām skolas. Simt piecdesmit gadus vēlāk tieši šīs pašas trīs lietas - pamatskolas, arodskolas un augstskolas ir pamatā Latvijas panākumiem. Mūsu konkurētspēju noteiks pievienotā vērtība - idejas, kas radīsies skolēnu galvā un tiks īstenotas ar viņu zināšanām un prasmēm.

„Mūsu tautas teiciens vēsti - katrs pats ir savas laimes kalējs. Pēdējais uzdevums ir dot jums zināšanas un instrumentus, lai katrs no jums šo savu dzīves laimi varētu izkalt. Taču tikai no katra paša būs atkarīgs, vai būs gatavi saviem dzīves izaicinājumiem. Tāpēc novēlu katram no jums - vairāk nekā 200 000 skolēniem un 90 000 studentiem - pilnvērtīgi izmantot visas iespējas, ko jums sniedz skolas un studiju laiks!” teikts Valža Dombrovskā apsvēikumā.

Okupācijas muzejs saņem atzinību

Latvijas Okupācijas muzejs, kuŗa krājumā atrodas nozīmīgs nacionālais dokumentārais mantojums - **Sibirijā rakstītas vēstules uz bērza tāss**, saņēma UNESCO pazīstamības zīmi, jo šīs vēsturē nozīmīgais mantojums ir iekļauts UNESCO programmas "Pasaulē atmiņa" Latvijas nacionālajā reģistrā.

Muzeja direktore Gundega Michele norādīja, ka Okupācijas muzejs ir viens no septiņiem Latvijas muzejiem, kur glabājas vēstules, kas pag. gs 40. un 50. gados rakstītas uz bērza tāss. „Līdz muzejiem nonākuši tikai daži desmiti šādu vēstuļu, taču domājams, ka šādu vēstuļu bijis vairāki desmiti tūkstoši, jo uz bērza tāss vēstules vai apsveikumu saviem tuviniekiem no Sibīrijas uz mājām sūtīja ne tikai latvieši, bet arī lietuvieši,” sacīja Michele. Tā kā vēstuļu palicis tik maz, tās tiek uzskatītas par retumu. UNESCO pazīstamības zīmes saņemšana apliecina muzeja krājuma nozīmīgumu.

Oficiāli kļūst par vēstnieku

Latvijas vēstnieks Indulis Ābelis iesniedzis akreditācijas vēstuli Norvēģijas karalim Haraldam V, tādējādi oficiāli kļūstot par mūsu valsts vēstnieku Norvēģijā. Sarunas laikā karalis augstu novērtēja Latvijas veikumu ekonomiskās krīzes pārvarēšanā. Latvijas vēstnieks iezīmēja galvenos Norvēģijā plānotā darba virzienus. Tikšanās laikā tika apspriesta arī darbaspēka migrācija un ar to saistītā ekonomiskā krīze.

Latvijas karavīri Afganistānā Aizsardzības ministrija pazi-

ņojusi, ka Latvijas kontingenta karavīri no Afganistānas Meimanas bāzes uz Mazarešarifu, kur no Jaunā gada sāks darbu kopā ar trim Ziemeļvalstīm - Norvēģiju, Somiju un Zviedriju, pārvietosies oktobrī. Gatavošanās spēku pārvietošanai notiek jau kopš vasaras vidus, jo tā ir saistīta ar apjomīgiem loģistikas darbiem, taču karavīru pārvietošana plānota pēc Meimanas bāzes nodošanas vietējo drošības spēku pārziņā oktobrī. Tad arī norvēģi, ar ko Latvijas karavīri dien kopā, aizies no šīs provinces.

Maijā panākta politiskā vienošanās, ka Latvija turpmāko laiku Afganistānā varētu uzturēt vienā grupējumā jeb formātā ar trim Ziemeļvalstīm. Aizsardzības ministra Arta Pabrika ieskatā šis ir ļoti veiksmīgs formāts, jo mums ir tuvi partneri Afganistānā un vienlaikus veidojas ciešāka sadarbība reģionā starp Baltiju un Ziemeļvalstīm.

Pašreiz dienesta pienākumus NATO vadīto Starptautisko drošības atbalsta spēku sastāvā veic 185 Latvijas karavīri, no kuŗiem vairākums izvietoti Afganistānas ziemeļu provincē Farjābā. Tur viņi darbojas Norvēģijas vadītajā Provinču atjaunošanas vienībā, kas izvietota Meimanas bāzē. Pērn Afganistānā dienēja 344 karavīri.

Albānijas parlamenta delegācijas vizīte

Vizītē Latvijā bija ieradušies Albānijas parlamenta deputāti un darbinieki, lai iepazītos ar mūsu valsts pieredzi Eiropas Savienības integrācijas procesā. Delegāciju vadīja Eiropas integrācijas komisijas priekšsēdis Dītmīrs Bušati. Vizītes programmā bija tikšanās ar Latvijas amatpersonām un Saeimas deputātiem.

Gatavojas Latvijas Tautas frontes 25 gadu jubilejai

Nākamgad Latvijas Tautas fronte (LTF) būs 25 gadu jubileja. Sarīkojumu organizēšanai izveidotās darba grupas pirmajā sanāksmē tika spriests, ka plānotie jubilejas sarīkojumi būtu ne vien jāsvin visā Latvijā, bet tiem būtu jāpiešķir arī starptautisks skanējums, it īpaši tos popularizējot Eiropas mērogā.

Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (*Vienotība*) uzsvēra, ka svinībām būtu jākoncentrējas uz LTF biedriem un līderiem, parādot, ka ar sabiedrības pašorganizēšanos diezgan īsā laikā ir iespējams sasniegt savus mērķus. Svētki jāsvin visā Latvijas teritorijā, par mērķauditoriju izvirzot jauniešus, kuŗi patlaban par šo Latvijas vēstures nozīmīgo lapusi uzzina no grāmatām. LTF izveidošana bija viens no spilgtākajiem notikumiem Latvijas vēsturē, tā mobilizēja simtiem tūkstošu cilvēku neatkarības atjaunošanai.

Arī bijušais LTF priekšsēdis Dainis Irvāns uzsvēra, ka LTF dibināšana ir bijis ne tikai vietējs notikums. Tas saskanēja arī ar līdzīgām kustībām Lietuvā un Igaunijā, kā arī toreizējā Čehoslovākijā un Polijā. "Ir loģiski, ka valsts atceras šo notikumu un to novērtē," uzsvēra Irvāns. Viņš

pauda cerību, ka pēc gada izdosis noorganizēt "īstus tautas svētkus", atceroties, cik brīva var būt tauta, kad tā spēj sevi pārvaldīt.

Latvijas skolnieku zelts un bronza

Divi Latvijas skolnieki izcīnījuši zelta un bronzas medaļas 9. starptautiskajā ģeografijas olimpiādā, kas no 21. līdz 26. augustam notika Ķelnē, Vācijā. Olimpiādā piedalījās 32 valstis vairāk nekā ar 120 dalībniekiem. Zelta medaļu izcīnīja Rīgas Valsts 1.ģimnazijas skolnieks Māris Seržāns, bronzas medaļu saņēma Lizuma vidusskolas skolnieks Armands Sebris.

Zināšanas tika pārbaudītas četras dienas. Teorētiskajā daļā bija jāatbild uz dažādiem komplīcētiem, ar ģeografijas problēmām saistītiem jautājumiem par dažādu cēloņu, sakarību un risinājumu meklējumiem, kā arī jāizpilda multimediju tests. Tajā Latvijas komanda parādīja ļoti labu sniegumu.

Latvijas komandā startēja arī Kārlis Bernāns no Salaspils 1. vidusskolas un Roberts Georgs Fimbauers no Valmieras Valsts ģimnazijas. Skolēnu komandu Vācijā pavadīja E. Birznieka Jauno ģeografu skolas pārstāvji Uldis Klepers, Gatis Kampernovs un Toms Purgailis.

Šveices Stipendiju fonda konkurss

Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) Komunikācijas nodaļu paziņojusi, ka līdz 1. novembrim Latvijas doktorandi un jaunie zinātnieki var pieteikties uz finansējumu no Šveices Stipendi-

ju fonda, lai savā doktorantūras vai pēcdoktorantūras darbā izstrādātu augstas kvalitātes pētījumus Šveicē. Doktorantūras studenti konkursā var piedalīties ne agrāk kā vienu gadu pēc maģistra grada, bet jaunie zinātnieki - ne vēlāk kā piecus gadus pēc doktora grada iegūšanas. Latvijas dalībnieku institūciju sarakstā ir iekļautas 18 Latvijas augstskolas un 125 zinātniskie institūti.

Stipendijas apjomu nosaka tās veids un Šveicē pavadītais laiks. Doktorantiem stipendiju var piešķirt no sešiem līdz 24 mēnešiem, jaunajiem zinātniekiem - no sešiem līdz 18 mēnešiem, savukārt pētījuma vadītājiem - pieredzes apmaiņas vizītei līdz piecām dienām. Aptuvenais stipendijas apjoms doktorantūras studentiem ir 2400-2600 lati mēnesī, jaunajiem zinātniekiem - ap 3900 lati mēnesī.

Stradiņa slimnīcā veikta unikāla operācija

Paula Stradiņa Klīniskajā universitātes slimnīcā pirmo reizi Latvijā pacientam vienlaicīgi veikta aortas - cilvēka galvenā asinsvada - un aortas vārstuļa nomaiņas operācija. Deviņas stundas ilgās operācijas laikā ārsti 51 gadu vecam vīrietim pilnīgi protezēja aortas vārstuli un aortu, nomainot to ar sintētisku asinsvadu. Līdz šim Latvijā veikta tikai atsevišķu aortas posmu nomaiņa, tāpēc šoreiz bija nepieciešama kompleksa pieeja. Lai veiktu operāciju, uz laiku tika apturēta ne tikai pacienta sirdsdarbība, bet arī asins cirkulācija visā ķermenī.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

LETA
nacionālā ziņu aģentūra

Sāc ritu ar Preses apskatu!

- ◀ Latvijas preses publikāciju anotācijas
- ◀ jaunākās valūtas un laika ziņas
- ◀ nozīmīgākie dienas notikumi
- ◀ šodienas jubilāri

Apskatu Jums izdevīgā veidā - internetā vai e-pastā piegādāsim katru darba dienu līdz plkst. 9:00

Vairāk par pakalpojumu vari uzzināt: www.leta.lv
LETA, tālr.: +371 67222509, e-pasts: marketing@leta.lv

LAIKU UN VIETU MIJĀS

Anonimitātes aizsegā zvēro naidis

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Internets jeb tīmeklis ir brīnišķīgs izgudrojums. Kā mēs varētu dzīvot bez tā? Taču ir te kāds drūms, nomācošs aspekts: anonimitāte, kuŗas aizsegā komentētāji atļaujas visriebligākās lamas, izbrīvo viszemākos instinktus, žults izplūdimi liek lasītājam noskurināties.

Lūk, ko nācās pārdzīvot Rīgas Krievu teātra aktierim Jakovam Rafalsonam. Savā laikā, kad viņš vērsās pret skolu reformu, viņš Latvijas krievu publikas acīs bija "naš čelovek" (mūsu cilvēks), bet, tiklīdz šis gan krievu, gan latviešu iecienītais, apdāvinātais aktieris bija at-

ļāvis savā intervijā žurnālam *Sestdiēna* teikt, ka, "kamēr Krievija nenožēlos zināmus pagātnes grēkus, tāpat kā to izdarīja vacieši, kamēr Krievija (...) neatzīs, ka rikojušies noziedzīgi, kamēr galvenais liķis guļ mauzolejā, tikmēr šī zeme diemžēl būs nolādēta," - pār viņu ir gāzusies anonimu antisemitisku dubļu straume: "Lai šis smirdošais žīds lūdz piedošanu krievu tautai - par Leibu Trocki - Bronšteinu, par krievu genofonda iznīdēšanu, par Berezovski un Abramoviču" - un tā tālāk, un tamli-dzīgi.

Rafalsona anonīmie gānītāji aicināja krievu publiku viņa dēļ boikotēt Rīgas Krievu teātra izrādes.

Viss par Rafalsonu teiktais atgādina krievvalodīgo anonīmo tīmekļa lietotāju prasību,

lai, teiksim, Dombrovskis, Āboltiņa un it īpaši Dzintars atvainotos par latviešu sarkano strēlnieku izdarībām Krievijas pilsonkarņa gados.

Anonīmu antisemitu netrūkst arī latviešos, īpaši ja runa ir par t. s. ebrēju īpašumu restitūciju: "Nevis izredzētā, bet nolādētā tauta", "Ādolf, atgriezies", "Rumbulā vēl ir brīvas vietas", "Izraēlas vēstniece - "riebīgā židene" - un tā tālāk.

Par maniem rakstu gabaliem atsauksmes ir kopumā pozitīvas, bet ir divi cilvēciņi, kuŗi pat necenšas slēpt savu identitāti un, var teikt, nepiedod man etnisko izcelsmi, manas žīdu asinis. Viens ir Minsterē mītošais Linards Grantiņš, kas allaž izsakās odiozā "tautas tribunāla" vārdā: viņš ik reizi uzsvē, ka man nevarot ticēt, jo Dievs nolādējis žīdus un krie-

vus. Un ir te kāds, kas parakstās kā AG un ik reizi, kad parādās mans raksts, sauc mani par "smirdošu žīdu vepri". Tas, ka vepris nav "košer", viņu nemulsina. Es zinu, kas ir AG, zinu viņa vārdu un uzvārdu, viņa devīzi - "88!". Nelabojams, ko tu viņam padarīsi!

Latviešos ir ne mazums skauģu un nelabvēļu, kas gatavi anonīmi brukt virsū visgaišākajiem prātiem. Te raksturīgs piemērs: tiklīdz Anna Žīgure *Latvijas Avīzes* tīmekļa variantā 23. augustā uzdrošinājās asi kritizēt Aivara Lemberga histerisko interviju 13. augusta *Dienā*, kāds "Andris" pasteidzās viņai pārmest, ka reiz bijusi korrektore (!) žurnāla *Padomju Latvijas Komūnists* redakcijā, un norāda, ka viņa, būdama LR vēstniece Somijā, baudījusi dzīvi - "nu putna piena varbūt

pietrūkst, toties viss cits ir gan". Uzbrukums *ad hominem*, gana neķītrs...

Visvairāk no - latviskām - anonīmām lamām nākas ciest apdāvinātajam žurnālistam Kārlim Streipam, kas audzis Čikāgā un rosīgi darbojas Latvijas plašsaziņas līdzekļos, rakstot arī sleju *Laikā/BL*. Par ko arī viņš rakstītu un izteiktos - par politiku un tautsaimniecību, demografiju un vēsturi, Vašingtonu vai Rīgu, - allaž atrodas kāds, kas piemin viņa netradicionālo seksuālo orientāciju, bārstīdams jēlas rupjības. Šāda tumsonīga homofobija nav ne matu labāka kā antisemitisms un, jāpiebilst, rusofobija: saukt krievu tautības cilvēkus par "utainiem urlām" nav civilizētas uzvedības cienīgi.

Franks Gordons

Jaunie viduslaiki Krievijā

Grupas Pussy Riot dalībnieču protesta akcija šā gada februārī Krievijas pareizticīgās Baznīcas Maskavas Kristus Pestītāja katedrālē, tiesas sēdes Maskavas Hamovņiku rajona tiesā un 17. augusta tiesas spriedums - divi gadi cietumā par grupveida huliganismu, kas pastrādāts aiz reliģiska naida, radījis protesta akcijas daudzviet Eiropā un ārpus tās robežām. Protestu saistībā ar trīs grupas dalībnieču tiesāšanu ir paudušas arī pasaules popmūzikas zvaigznes Madonna, Bjorka, Stings, Pols Makartnijs un vēl daudzi mūziķi, mākslinieki, rakstnieki un dzejnieki. Tikmēr tiesa darbojās pēc jau iepriekš paredzama scēnarija, un brīžiem tās norise atgādināja viduslaiku inkvizīcijas un čekas metožu apvienojumu - tiesas sēdes norisinājās pa 10 - 12 stundām, to laikā tiesājamām nebija pieejams ne ēdiens, ne arī dzēriens, bet cietumā, protams, viņas nepaspēja ne uz vienu ēdienreizi (grupas dalībnieces tika apcietinātas dažas nedēļas pēc protesta akcijas baznīcā). Vienai no tiesājamām nācās izsaukt neatliekamam medicīnisko palīdzību. Tiesas sēdes viņas apsargāja arī suns, kas pirmais neizturēja karstumu un bezgaisa telpu, - tiesas sēdes laikā sāka riet un nebija tik vienkārši nomierināms, bet kādu dienu suns sakoda apsargu, ar kuŗu kopā uzmanīja trīs tiesājamās. Tā sakot, tragēdija un farss vienlaikus.

Tiesa bija pieprasījusi ekspertu atzinumu par grupas dziesmu tekstiem un divas reizes noraidīja atzinumu, ka dziesmu tekstos nav nekā tāda, kas liecinātu par

reliģisku naidu. Beidzot tiesa atrada trešo ekspertu grupu, kas bija ar mieru atzīt to, ko tiesa gribēja dzirdēt. Gan tiesas sēdē, gan vēl pirms tās grupas dalībnieces bija atzinušas, ka viņām nav naida pret reliģiju un ticību, ka viņu protesta akcija ir bijusi politiska un vērsta pret Krievijas varu un to, ka pareizticīgo Baznīca un politiskā vara saplūst. Piemēram, apsūdzētā Nadežda Tolokoņņikova liecināja, ka viņunav apmierinājies tas, ka 2012. gada 4. martā bija jānotiek vēlēšanām, kuŗas par valsts prezidentu tiks ievēlēts Putins, bet par premjēru kļūs Medvedevs. Tolokoņņikova vērsoties arī pret to, ka Krievijas pareizticīgo Baznīcas Patriarchs ir aicinājis balsot par Putinu un piebalsojis politiķu Surkova un Kadirova paustajai domai, ka Putina vara ir no Dieva.

Kas tāds bija noticis, lai trīs jaunās sievietes tomēr apsūdzētu reliģiska naida izraisītā huliganismā un piesprieztu tām divus gadus cietumā?

Šā gada 21. februārī *Pussy Riot* dalībnieces sarīkoja akciju - lūgšanu Kristus Pestītāja katedrālē, kuŗas laikā sāka dziedāt „Dievmāte, padzen Putinu!”. Viņām bija spilgtas, adītas sejas maskas ar izgriezumiem acīm un mutei, viņas paspēja tikai uzkāpt uz paaugstinājuma iepretim ikonostāsam jeb svētbilžu sienai, nodziedāt vienu savas dziesmas pantu, un baznīcas apsargi jau viņas dabūja ārā pa durvīm. Plašāk par šo akciju cilvēki Krievijā un citur pasaulē uzzināja pēc dažām dienām, kad *Youtube* tika ievietots videoklips, kuŗš bija filmēts gan akcijas laikā, gan studijā un kuŗā izskanēja visa dziesma. Tad arī trīs grupas dalībnieces cita pēc citas tika apcietinātas un pret viņām

izvirzīta apsūdzība par reliģiska naida izraisītu huliganismu. Jāpiebilst, ka *Pussy Riot* arī agrāk ir rikojušas dažādas akcijas saistībā ar politiku.

Pati tiesa, tās spriedums un plašās diskusijas par *Pussy Riot* arī Latvijas tīmeklī liecina par divām bīstamām tendencēm: Krievijā veidojas jaunie viduslaiki, un Latvijas cilvēki lielākoties nesaprot, kas patiesībā ir noticis. Protams, var diskutēt, vai minētajai grupai ir kāds sakars ar mākslu, vai tās dalībnieces ir mūziķes vai arī tā ir tikai forma, kādā paust protestu pret Krievijas politikā notiekošo. Tāpat var strīdēties, vai *Pussy Riot* ir pankgrupa, popmūzikas grupa vai būtu ievietojama vēl kādā citā „mūzikas plauktiņā”. Daudz bīstamāki jau ir apgalvojumi, ka grupas dalībnieces ir schizofreniķes, narkomanes un visādi citādi nožēlojamas būtnes, kuŗas pelna vienīgi nicinājumu un kuŗām istā vieta ir cietumā. Akcijas rīkošana baznīcā, protams, varēja aizskart ticīgo jūtas, un arī vecās demokrātijas valstīs tāda rīcība, visticamāk, būtu izpelnījies sodu - piemēram, noteiktas stundas sabiedriskos darbos.

Tīmeklī krievu valodā ir izlasāms tiesas spriedums. Manuprāt, tajā atrodamas interesantas nianšes, kas klaji liecina, ka Putins un viņa vara izmanto baznīcu, lai izrēķinātos ar nevēlamu opozīciju un liktu ikvienam saprast, ka slikti klāsies katram, kas uzdrošināsies iebilst.

Spriedumā tāpat rakstīts, ka apsūdzētās pēc iepriekšējās vienošanās aiz reliģiska naida un nepatikas ir izdarījušas rupju sabiedriskās kārtības pārkāpumu, kas vērsti pret vienu no sabiedrības sociālajām grupām - pret ticīgajiem. Četrdesmit divu

lappušu tekstā var atrast arī apgalvojumus, ka apsūdzētās ir vērsušās ne tikai pret pareizticīgo Baznīcu, bet arī pret pašu kristietību. Virtuozī un demagoģiski ir tiesas apgalvojumi, ka par motīvu protesta akcijai reliģisku naidu un neiecietību apliecinot fakts, ka apsūdzētās sevi pozicionē par feministēm, tātad cīnās par sieviešu un vīriešu līdztiesību. Seko Krievijas Federācijas Konstitūcijas 19. panta izklāsts - valsts garantē visu cilvēku līdztiesību neatkarīgi no viņu dzimuma, rases, ticības utt., tātad Krievijā sievietēm un vīriešiem ir vienādas tiesības. Feminisms Krievijā nav likuma pārkāpums un nav noziegums, bet feministi ielaužas tādās sabiedriskā attiecību jomās kā morāle, pieklājības normas, attieksme pret ģimeni, seksualitāte (arī netradicionāla), kas vēsturiski veidojušās uz reliģiskā pasaules uzskata pamata. Vārdu sakot - feminisms Krievijā nav noziegums, bet par grupas dalībnieču noziegumu liecina tas, ka viņas ir feministes!

Spriedumā ir arī psiholoģiski psihiatriskās ekspertīzes slēdzieni, kas apsūdzētās atzīst par pieskaitāmām, tātad atbildīgām par protesta akciju. Ekspertīzes atzinums ir absolūti fantastisks teksts, to lasot, prātā nāk vienīgi čekas laiku nostāja: katrs, kuŗš kritizē varu un nostājas pret to, ir traks! Ekspertu slēdzienā rakstīts, ka grupas dalībniecēm ir dažādi personības traucējumi, par ko liecinot aktīva dzīves pozīcija, tas, ka viņas pieņemot lēmumus, pamatojoties uz savu dzīves pieredzi, tiecoties pēc pašreālizācijas, vienlaikus stingri aizstāvēt sociālās vērtības, kuŗām viņu acīs ir svarīga nozīme. Dalībnieces esot ļoti kategoriskas, aizstāvēt savas vērtības, esot vērstas uz opozicionāru domāšanu, emocionālas un tā tālāk. Ekspertīzes slēdziens labi saskan ar vārdiem, ko tiesnese

sacījusi vienā no tiesas sēdēm, - tikai ne visai normāls cilvēks vienmēr grib domāt ar savu galvu. Tā sacīt, vispār jau viņas ir slimas (ķertas), bet ne tik slimas, lai neatbildētu par savu rīcību.

Ja sprieduma teksts būtu daļa no Orvela grāmatas „Dzīvnieku ferma”, tas nepārsteigtu nemaz, bet lasīt kaut ko tādu 21. gadsimtā valstī, kuŗa sevi sauc par demokrātisku, civilizētu valsti, kas var un grib iekļauties Eiropā, - ir prātam neapverami. Patiesībā tas liecina, kā Krievijas vara pārdomāti un neatlaidīgi cenšas katru opozicionāru sabiedrības acīs padarīt par pusjukušu antiņu, kuŗš taču nav nopietni ņemams. Tam, ka notiesātajām grupas dalībniecēm ir laba izglītība (vienai šogad vajadzēja pabeigt Maskavas universitātes Filozofijas fakultāti, otra studējusi Žurnālistikas institūtā, bet trešā ir programmētāja un nodarbojas arī ar fotografiju), ka divas no viņām ir māmiņas un neviena nekādi nav pierakstāma pie padībēm, - tam nav nozīmes. Sprieduma „spārnotie teksti” ir atraduši dzirdīgas ausis visur, arī Latvijā, un pār grupas dalībniecēm tīmeklī gāžas dubļu straumes. Tiek diskutēts, vai viņas ir vai nav mūziķes, vai baznīcu drīkst vai nedrīkst kritizēt, vai baznīcā ir pieļaujams rīkot tādas akcijas un galu galā vai viņas ir vai nav lētas palaistuves. Komentētāji pauž atziņas, ka nav mums ko jaukties Krievijas darīšanās, lai Putins tiek ar viņām galā, kā grib, un vispār - notikums ar *Pussy Riot* nav nekas nopietns, tāda muļķīga meitenišu lēkāšana vien. Vai grupas protesta akcija un tiesa kaut ko ir mainījusi Krievijas politikā, - visticamāk, nekas nav mainījies. Taču notikušais ir skaidri parādījis: jaunie viduslaiki Krievijā ir sākušies!

Sallija Benfelde

Kur Berga mantinieki glabā panākumu atslēgu?

Ar juristu un uzņēmēju Justu Karlsonu sarunājās Ligita Kovtuna

Berga bazārs ar slaveno viesnīcu Bergs atjaunotās Latvijas valsts vēsturē acimredzot būs iegājis kā pirmais un veiksmīgākais atgūtais latviešu īpašums, kas joprojām ne tikai darbojas, bet arī attīstās.

1992. gadā īpašumu oficiāli pārņēma ASV tautieši, Bergu pēcnācēji, brālis un māsa Justs Karlsons un Ieva Laukers. Ieva diemžēl šopavas ar aizgāja mūžībā, taču viņas atstātais lolojums – Latvijas Nacionālās operas fonds joprojām darbojas, dodot jau LNO – Latvijas lepnumam un vizītkartei. Pirms trim gadiem Bergu īpašumu vadībā ienācis Justa vecākais dēls – 36 gadus vecais Aleksis, kas atstāja advokāta praksi Ņujorkā un nu ir, jāteic, vadošais cilvēks Bergu plašajā saimniecībā. „Līdz ar to man nav jābrauc uz Latviju ik mēnesi – ar līgumiem, investīcijām un stratēģiju saistītās lietās nokārto Aleksis,” stāsta Justs Karlsons, kuŗu nu Rīgā vai Rūmenē pie Kandavas var sastapt reizi 2-3 mēnešos. Jo pašam jāvada savs advokātu birojs Sanfrancisko ar filiālēm Eiropā un Āzijā, visvairāk – Vācijā.

Justs Karlsons arī bija viens no pirmajiem, kas atjaunotās neatkarības rītausmā sāka sadarboties ar saviem amata brāļiem Latvijā – ar Latvijas Juristu biedrību un Advokātu kolleģiju. Viņš arī bija starptiem, kas rīkoja Pirmo latviešu juristu kongresu 1991. gadā.

J. Karlsons. Viss bija jāsāk no nulles – jāatjauno Cīvillikums, jāsakārto likumi, tiesiskuma pamati. Tolaik ne juristi, ne tiesneši īsti neizprata cīvillikuma pamatus un ar to saistītos jautājumus. Jaunā valsts sāka darboties bez naudas. Pirmās Latvijas valdības vizītes ASV taču samaksājām mēs, grupa Rietumu latviešu. Gluži tāpat kā citur pasaulē, arī attīstītājās Rietumu valstīs, iedzīvotāji sagaidīja, lai valsts izpilda savas saistības pret viņiem, taču bieži nedomāja par saviem pienākumiem pret valsti. Grāb, ko vari, un ja vēl vari izsprukt cauri bez nodokļu maksāšanas... Tāda bija daudziem tā filozofija.

Atminos pirmo tikšanos ar Bazāra māju iemītniekiem. Tā notika krievu valodā. Iedzīvotāji protestēja pret jauno kārtību, proti, ka mājas pārvaldīs to īpašnieki. Tur uzturējās arī Krievijas armijas daļa ar savu generāli, un mēs bijām spiesti arī ar viņu tikt galā.. Visās mājās bija jāpārlicina satrauktie iedzīvotāji, ka esam ieradusies, lai uzlabotu apstākļus, nevis viņus izlikt uz ielas, un ļoti lūdzam neko nedemolēt. Ap simt cilvēkiem nācās sagādāt jaunus dzīvokļus, lai atbrīvotu mājas kapitālam remontam, ieskaitot kādas 30 ģimenes no mājām, kuŗās vēlāk uzbūvējām viesnīcu Bergs. Vairākiem cilvēkiem samaksājām, lai viņi varētu pārcelties uz Krieviju. Un vēl tālāka Latvijas „biznesa vide” – mēs zinām gan, kas ir

rekets, izrēķināšanās draudi. Nācās izveidot pašiem savu apsardzes firmu.

Kā ir bijis vairāk – gandarījuma vai vilšanās?

Pirmo reizi kopā ar māsu un mammu Rīgā ieradāmies 1974. gadā uz piecām dienām. Diemžēl, kad tikām pie atjaunošanas, vecāki jau bija mūžībā... Skatos vecās fotografijas no 1991. gada un, saprotams, izjūtu gandarījumu. Un ne jau tikai par saimnieciskajiem panākumiem (viesnīca Bergs ir pasaulē atzīta piecvaigžņu viesnīca – L. K.), bet arī par to, ka ir saglabāta kultūrvēsturiskā vide. Nu, piemēram, šī koka māja Elizabetes ielā, ko mans vecvectēvs gribēja nojaukt jau pag. gs. 20. gados! Tagad tā ir restaurēta, ir koka arhitektūras piemineklis. Un par to jāpateicas divām dāmām – manai mātai un arhitektei Zaigai Gailei. Pēc viņu iniciatīvas izveidots fonds, kas sadarbibā ar *Europa Nostra* veicinājis arī koka apbūves atjaunošanu Kalnciema kvartālā. Eiropā nav daudz pilsētu, kur centrā saglabātas 19. gadsimta un pat agrāku laiku koka mājas.

Un tomēr – arī par vilšanos! Cik nav dzirdēti trimdas tautiešu stāsti par neveiksmīgu sadarbību ar Latvijas radiem, valdību, darbiniekiem...

Šo vilšanos izskaidroju ar to, ka tautieši ieradās Latvijā pārmēru emocionāli, ar daudzām cerībām. Ka mūs uzņems kā milzīgus ekspertus un gudriniekus. Nebija vai nu pacietības, vai saprašanas, ka te, Latvijā, jau arī ir sava „gudrība”. Es nejutos vilies, nē, nepavisam! Jo šejienes dzīvi un vidi uztvēru kā reālītāti. Tāpēc esmu pozitīvi noskaņots, jo redzu, ka viss iet uz priekšu. Jā, bieži ir grūti cīnīties ar birokratiju. Mūs ne vienmēr saprata, kad nemaksājām kukuļus, toties cītīgi maksājām nodokļus. Pat dažs labs advokāts nesaprata. Te atkal atgriezāties pie jautājuma par pienākumu pret valsti, un ne jau Latvijā vien ar to ir problēmas. Amerikas Konstitūcijā taču arī ir formulētas valsts saistības, bet iedzīvotāju pienākumi pret valsti nav fiksēti. Un šie pienākumi ietver ne tikai došanos balsot vēlēšanās, bet arī aktīvu iesaistīšanos valsts funkcionēšanā. Latvijā tas nozīmētu, piemēram, cīnīties pret kukuļņemšanu, nevis miļāmiera labad samaksāt to *piecīti* ceļu policistam. Būtu vairāk progresa, ja cīnītos... un ne jau aizbraucot uz Īriju.

Valstij savukārt jāsaprot, ka nevar bezgalīgi izspiest nodokļus no tiem, kas ir ar mieru tos maksāt. Jau neatkarības sākuma gados es ieteicu samazināt nodokļus, jo tas veicinātu ne tikai saimniecisko attīstību,

Ieva Laukers un Justs Karlsons

Justs Karlsons:

“Es nejutos vilies, nē, nepavisam! Jo šejienes dzīvi un vidi uztvēru kā reālītāti. Tāpēc esmu pozitīvi noskaņots, jo redzu, ka viss iet uz priekšu. Jā, bieži ir grūti cīnīties ar birokratiju. Mūs ne vienmēr saprata, kad nemaksājām kukuļus, toties cītīgi maksājām nodokļus. Pat dažs labs advokāts nesaprata.”

bet arī tiesiskas valsts izaugsmi. Nodokļu iekasēšanas sistēma nav pilnīgi iedarbināta vēl līdz šim, un vēl arvienu ir jācinās ar neatbildību pret valsti.

Par mūsu darbiniekiem varu teikt, ka man acimredzot ir laimējies, – mājas apsaimniekotājs un būvbrigāde joprojām ir tie paši, kas strādāja 1992. gadā. Arī daudzi viesnīcas darbinieki strādā kopš pirmās dienas. Lojālitate pret savu komandu – lūk, tas ir viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem, ja vēlas uzticamus darbiniekus.

Droši vien jūs vēlētos, lai Berga bazārā būtu aktīvāka saimnieciskā vide?

Visam savs laiks. Varējām jau uzcelt vienu lielu *šoppinga* centru, tad tā būtu aktīvāka. Bet arī Alekša ieskatā ir vērts saglabāt mazas, intīmas ieliņas ar maziem, mājīgiem veikaliņiem. Cenšamies saglabāt gan šo kultūrvēsturisko vidi, gan savu konceptu: pirmajā stāvā – veikali, otrā – biroji, trešajā un augstāk – dzīvokļi.

Un pa vidi – ekskluzīvā viesnīca Bergs... Starp citu – ar kāpostgalvu simbolā!

Pirmkārt, kad vecvectēvs sāka celt Berga bazāru, te pletās kāpostu lauki. Otrkārt, mēs taču neesam „zilasiņu” dzimta, nākam no laukiem un no tiem esam tikuši uz augšu.

Jūs runājat ļoti labā latviešu valodā.

Vienmēr var labāk! Ģimenē mēs runājam latviski. Jā, arī vāciski. Tēvs mēģināja ieviest arī runāšanu krievu valodā, bet nesanāca. Viņš bija mācījies Pēterpili ģimnazijā un ar krievu kultūru iepazīstināja arī mani – kopā lasījām Turgeņevu, Dostojevski, Tolstoju. Tā ir lieliska sakāra ar šodienas krievu šovinismu. Manā ieskatā „urrā nacionālisms” ir pretīgs no visām pusēm! Nemūžam neatbalstīšu Putina Krievijas centienus ietekmēt procesus Latvijā, taču domāju, ka kaimiņu kultūra ir jāiepazīst. Un nevis jāignorē reālītāti. Krievi te ir bijuši un būs, un nav ko saasināt attiecības.

Bet tie, kas saasina, nelasa Turgeņevu!

Mums jābūt gudrākiem un jāpārlicina, ka krievu kultūra

Latvijā netiek apspiesta. Un ka latviešu valoda ir jāiemācās visiem, kas mūsu valsti dzīvo. Joprojām atceros, kā savulaik, atbraucis uz Latviju, nevarēju bez krievu valodas aizbraukt uz Jūrmalu..., jo nevarēju nopirkt biļeti, neprasot to krieviski. Latviešu valodai ir jāpārņem Latvija, mēs nevaram atļauties, lai te iekultivētu krievu valodu. Tas nenozīmē, ka krieviem būtu jāpamet sava valoda, vai nederētu arī latviešiem uzturēt krievu valodas zināšanas. Starp citu, Aleksis ir studējis Maskavā un runā krieviski, kā arī vāciski. Mazās valstīs sevišķi svarīgi ir spēt prast vairākas pasaules valodas. Savukārt, darbojoties mūsu lauku īpašumā – Rūmenes muižā, atjaunojam daļu no baltvācu kultūras. Arī tā mūsu ģimenē nav sveša – tēvs savulaik mācījies baltvācu ģimnazijā Cēsīs. Es savulaik aizrautīgi lasīju Kaizerlinga romānus par Kurzemi. Starp citu, mana tēvamāsa strādāja par guvernanti Kaizerlingu ģimenē. Man ļoti žēl, ka 90. gados Latvijas valdības politikas dēļ baltvācieši tika lielā mērā atgrūsti no Latvijas un mēs zaudējām viņu investīcijas mūsu valstī. Taču šie cilvēki joprojām jūtas Latvijai piederīgi un izjūt pienākumu pret mūsu zemi.

Vai pats nekad neesat vēlējis iesaistīties Latvijas politikā?

Nē, neesmu bijis nevienā partijā. Atbalstījis esmu, bet iesaistījies ne. Jo manā ieskatā „rietumnieki” nevar efektīvi darboties Latvijas politikā. Cita mentalitāte. Mēs visi gan runājam latviski un tomēr – katrs savā valodā. Vaira Viķe-Freiberga paveica lielu darbu, taču – „uz ārpusi”. Bet par dažu labu man ir kauns. Un kauns arī klausīties par grezniem dzīvokļiem un dārgiem mercedesiem ar visu šoferi uz valsts rēķina.

Mums „rietumniekiem”, politikā vajadzēja pierādīt, ka esam te nākuši strādāt valstij, un atteikties no tādām ārišķībām, lai arī tās paredz Latvijas likumi, un naudu labāk atdot, piemēram, skolotājiem.

Tad jau jums ļoti tikams ir mūsu Valsts prezidenta Bērziņa paraugs?

Jā, mans onkulis – prezidents Alberts Kviesis – arī uz darbu gāja kājām.

Un vēl – par jūsu jaunāko projektu – Rūmenes muižu?

Šī projekta iniciatore ir mana dzīvesbiedre Dana Beldiman-Karlsons. Viņa ir juriste un intelektuālo tiesību profesore (lasījusi lekcijas arī Rīgas Juriskajā augstskolā – L. K.).

Starp citu, Dana ir rumāņu – vācu izcelsmes, un viņa saskata paralēles starp bijušo vācu kultūru Rumānijā un izzudušo baltvācu kultūru šeit, Latvijā. Šai ziņā Rūmenes projekts Danai ir īpaši tuvs.

(Turpināts 7. lpp.)

23. augusta atceres seminārs Rīgā

Šī gada 23. augustā sariņojumā „Stalinisma un nacisma upuru atceres diena” Latvijas Kaŗa mūzejā Rīgā notika Daugavas Vanagu Centrālās valdes (DV CV) prezidija rīkotais „Informācijas seminārs” Latvijā rezidējošiem ārzemju diplomātiem. Kaut arī šajā dienā notika dažādi atceres sariņojumi Rīgā un citur Latvijā, DV CV prezidija rīkotais seminārs bija ļoti apmeklēts, piedaloties diplomātiem no Polijas, Dānijas, Turcijas, Čehijas, Apvienotās Karalistes (Anglijas), Šveices, Norvēģijas, Ungārijas, ASV, Izraēlas, Kanadas, Ukrainas, Igaunijas, Itālijas, Azerbeidžānas un dažādām organizācijām un augstskolām, kā arī mazāks skaits Latvijas Saeimas deputātu un Rīgas domes domnieku.

Seminārs tiek rīkots jau vairākus gadus pēc Andreja Mežmaļa iniciatīvas. Semināru atbalstīja Kaŗa mūzejs ar telpām un Latvijas Okupācijas izpētes biedrība (LOIB) priekšsēdes Rutas Pazderes vadībā. Seminārs notika angļu valodā; to atklāja un vadīja DV priekšnieks atv. flotilesadmirālis Andrejs Mežmalis, aicinot „mājastēvu” Kaŗa mūzeja direktora vietnieku Juri Ciganovu teikt dažus vārdus, uzņemot semināra viesus „savā mājā” Kaŗa mūzejā. Ievadrunu bija paredzējusi teikt Saeimas priekšsēde Solvita Āboltiņa, taču, veicot arī Valsts prezidenta pienākumus, viņa neparedzēti atradās ārpus Latvijas, un ievadrunu viņas vietā teica Latvijas aizsardzības ministrs Artis Pabriks. Sekoja prof. Ineses Vaideres (ES Parlamenta deputāte), Andreja Mežmaļa (DV CV priekšsēdis), Andŗa Stakļa (DV CV kasieris) un Ivara Švānfelda (DV CV sekretārs) runa. Artis Pabriks un Inese Vaidere runāja par Latvijas vēstures notikumiem, norādīja, kāpēc stalinisma un nacisma upuru atceres diena vēl šodien ir tik nozīmīga Latvijas iedzīvotājiem, latviešiem, kā arī visiem iedzīvotājiem Austrumeiropā.

Visas semināra prezentācijas notika angļu valodā. Andrejs Mežmalis sniedza pārskatu par Latvijas neseno vēsturi saistībā ar *Stalinisma un nacisma upuru atceres dienu*, par Molotova-Ribentropa pakta iedarbību uz Austrumeiropas mazajām nācijām, par Sarkanās armijas okupāciju 1940. gada jūnijā,

PSRS uzspiesto marionešu valdību, nelikumīgām Saeimas vēlēšanām 1940. gada 14. -15. jūlijā un nelikumīgo Latvijas inkorporāciju Padomju Savienībā. „Baigajā gadā” (1940. -1941.) padomju terrora apstākļos Latvija zaudēja vairāk nekā 34 000 Latvijas pilsoņu, arī 50% Latvijas armijas virsnieku. Tā bija jau otrā Padomju Savienības okupācija Latvijā. Pirmā bija 1918. -1919. gadā, kad latviešu tautas pasludinātā jaunā valsts un Latvijas Nacionālie bruņotie spēki izcīnīja Latvijas neatkarību un 1920. gada 11. augustā Krievija parakstīja miera līgumu ar Latviju, apsolot uz mūžīgiem laikiem respektēt Latvijas neatkarību. 1934. gada 15. maijā Latvijā nodibinājās autoritārā vara, kas tomēr ievēroja valsts likumus. Ulmaņa laiki tiek uzskatīti par valsts uzplaukuma sprīdi; tie turpinājās līdz Padomju Savienības uzbrukumam Latvijas robežai, Padomju ultimātam un okupācijai 1940. gada 17. jūnijā. Visi deportētie, noslepkavotie un bojā gājušie latvieši ir Stalinisma un nacisma upuri, kurus mēs pieminam 23. augustā.

Nākamais runātājs - DV CV kasieris Andris Staklis (Dr. phil.) referēja par Otro pasaules kaŗu - par vācu okupāciju 1941. -1944. gadā un trešo Padomju Savienības okupāciju Latvijā (1944. -1945.). Andris Staklis runāja arī par Vācijas armijas (*Wehrmacht*) sadarbību ar vācu „speciālo operāciju” vienībām (*Einsatzgruppen*), kas vācu okupētajās teritorijās slepkavoja ebrejus, vainu uzveļot vietējiem iedzīvotājiem. Prof. Andrievs Ezerģails raksta: „Ir pārpilnus pietiekoši pierādījumi, ka Latvijā pirmos organizatoriskos soļus ebreju slepkavošanā spēra *Wehrmacht*.”

A. Staklis runāja arī par padomju dezinformāciju, mēģinot latviešiem uzvelt vainu par Rīgas ebreju geto likvidēšanu, ko izdarīja vācu SS un vācu policija. Baismīgo slepkavību pastrādāja paši vācieši SS un policijas šefa ģenerāļa Frīdriha Jekelna (*Friedrich Jeckeln*) vadībā, bet vainu Padomju Savienība uzvēla latviešu militārajiem formējumiem, slēpdami patiesību no pasaules, kaut gan liecības par Rīgas geto iemītnieku slepkavībām Rumbulā bija sniedzis pats šo „speciālo operāciju” vadītājs ģenerālis Jekelns. Šī

informācija ir pieejama Maskavas arhīvos.

Kāpēc latviešu kaŗavīri cīnījās? Viņi cīnījās par Latviju, sacīja A. Staklis, cerēdami, ka atkārtosies Pirmā pasaules kaŗa un Brīvības cīņu apstākļi un Sabiedrotie respektēs Vinstona Čērčila un Franklina D. Rūzvelta 1941. gada 14. augusta Atlantijas chartas deklarāciju, kas paredzēja „atjaunot pašnoteikšanos tautām, kurām tā tika ar varu atņemta”. Pēc tam A. Staklis pieminēja Hitlera pavēli un Latviešu leģiona pretlikumīgo dibināšanu, latviešu kaŗavīru upuru lielo skaitu cīņā pret nežēlīgā ienaidnieka atgriešanos Latvijā, pieminot arī latviešu kaŗavīru varonību un Kurzemes cietoksni, kas palika neieņemts līdz Otrā pasaules kaŗa beigām. Visi kritušie latviešu kaŗavīri ir stalinisma un nacisma upuri!

Trešo referātu - pārskatu par trešo Padomju Savienības okupāciju Latvijā, par pēckaŗa gadiem un „aukstā kaŗa” laiku sniedza DV CV sekretārs Ivars Švānfelds. Tiklīdz Padomju armija 1944. gada 13. oktobrī bija okupējusi Rīgu, no Padomju Savienības Latvijā ieradās liels skaits padomju varas „administrātoru” un NKVD (KGB) personāls, un visi cietumi tika pārpildīti ar Padomju Savienības „ienaidniekiem”. Ievainotie leģionāri bieži tika nošauti, ja bija ģerbusies vācu uniformās. Padomju Savienība saņēma gūstā apmēram 50 000 latviešu kaŗavīru, arī gaisa izpalīgus un vecāka gadagājuma vīriešus, ko vācieši bija mobilizējuši; visi viņi tika deportēti uz Gulaga vergu nometnēm, kur lielākā daļa gāja bojā. Šāda rīcība ir pretrunā ar internacionālām normām un ir uzskatāma par Padomju Savienības kaŗa noziegumu. Tie latviešu kaŗavīri/leģionāri, kas nonāca Sabiedroto gūstā, gandrīz visi izdzīvoja un pēc tam varēja turpināt dzīvi un būt produktīvi sabiedrības locekļi. I. Švānfelds arī uzsvēra, ka pēc 1949. gada deportācijas Latvijas iedzīvotāju zaudējumi pārsniedza 600 000 jeb vairāk nekā 30% no valsts iedzīvotājiem. Lidz ar tertoru, arestiem un slepkavībām tika īstenoti kolonizācijas un pārkrievošanas plāni. Vairāk nekā 80% Latvijas iekšējā kopprodukta (IKP) tika novirzīti Padomju bruņoto spēku uzturēšanai Latvijas teritorijā.

Sabiedrotie pēc kaŗa drīz vien

Kaŗa mūzejā 23. augustā. No kreisās: DV priekšnieks, atv. flotilesadmirālis Andrejs Mežmalis; ES Parlamenta deputāte no Latvijas prof. Inese Vaidere; DV CV kasieris Dr. phil. Andris Staklis; DV CV sekretārs Ivars Švānfelds, Okupācijas mūzeja pārstāvis

noskaidroja atšķirību starp latviešu leģionāriem un vācu SS. Jau 1946. gadā tika noformētas angļu un amerikāņu sardžu un inženieru vienības, tostarp arī „Viestura rota”, kas pēc Otrā pasaules kaŗa apsargāja SS un vācu kaŗa noziedzniekus Nirnbergas tribunāla laikā. Arī SS ģenerāļa Jekelna liecībā konkrēti norādīts, ka latvieši nekad nav bijuši iesaistīti vācu rīkotajā Rīgas ebreju geto likvidācijā.

I.Švānfelds stāstīja arī par Maskavas melu kampaņu pret Rietumos dzīvojošiem latviešiem, lai viņus „apklusinātu” ar melu rakstiem un dezinformāciju, piemēram, ar KGB radītu grāmatu „Kas ir Daugavas Vanagi”, ko izdeva vairākās valodās. Visi nevainīgie, nepamatoti apsūdzētie un bojā gājušie ir stalinisma un nacisma upuri.

Semināra nobeigumā Andrejs Mežmalis minēja kopējos skaitļus, ko sakopojusi vairāki pētnieki/vēsturnieki, par Baltijas valstu zaudējumiem (nogalināti un deportēti) 1940. -1941. un 1944. -1952. gadā. Pirms Staļina nāves igauņi bija zaudējuši 135 000, lietuvieši - 170 000 un latvieši 320 000 iedzīvotāju. Visi kritušie 80 000 latviešu kaŗavīri/leģionāri un padomju gūstā nonākušie kaŗavīri, arī gaisa izpalīgi, kopā apmēram 50 000, visi ir Stalinisma un nacisma upuri; par viņu nāvi atbildīgas pamatā ir divas diktatoriskās valstis - Padomju Savienība un nacistiskā Vācija, sākotnēji militārstratēģiski sabiedrotās, pirms sāka kaŗu viena pret otru.

Nobeigumā A. Mežmalis norādīja, ka 16. marts, 8. maijs un 9. maijs ir datumi, par kuriem

ārzemniekiem nav izpratnes un kurus izmanto dažādi Latvijai nelabvēlīgi grupējumi. Latvieši Latvijā 16. martā atceras savus kritušos un bojā gājušos jauneklus, kurus mobilizēja svešas varas, arī padomju gūstā nonākušos un Gulaga vergu nometnēs bojā gājušos jauniešus. Uzskatīt šo datumu, šo piemiņas dienu, par fašisma atdzimšanu ir absolūts absurds! Šai dienā cilvēki iet baznīcā, noliek ziedus pie pieminekļiem un apmeklē kapsētas, lai atcerētos un pieminētu savus Otrā pasaules kaŗā kritušos - vectēvus, tēvus, brāļus un tautiešus. Otrā pasaules kaŗa upuru piemiņas dienu, Nacisma sagraves dienu 8. maija atcerē latvieši piemin kā Kurzemes cietokšņa dienu. 8. maijā Brāļu kapos Rīgā piedalās ārzemju vēstnieki un militārie atašeji. Izņēmums ir Krievijas Federācijas vēstnieks un militārie atašeji. 9. maiju latvieši nesvin, un tā arī nav Latvijā atzīmējama svētku diena. Šo dienu svin tikai Krievijas Federācijā kā uzvaras dienu un tikai maza daļa Latvijā dzīvojošās minoritātes. 9. maijs patiesībā ir Padomju Savienības un Krievijas kauna diena, jo tā simbolizē 46 gadus garo PSRS neierobežoto varu un okupāciju visā Baltijā un Austrumeiropā. Latvijā 9. maijs ir sākums gadu desmitiem garajam Padomju Savienības okupācijas laika posmam Latvijā un visā Austrumeiropā.

Pieminēsim un atcerēsimies visus stalinisma un nacisma upurus katru gadu 23. augustā, kas arī ir oficiālā Stalinisma un nacisma upuru atceres diena visā Eiropas Savienībā.

Semināram sekoja atspirdzinājumi un uzkodas.

VĒSTULE

God.
V. Dombrovska kungs!

Nolēmu Jums nosūtīt šos divus rakstus, kas publicēti Ņujorkas un Toronto latviešu presē. (Vairas Paegles raksts „Lai sprīdīši atgrieztos mājās” ASV latviešu laikrakstā *Laiks* un Eiropas latviešu laikrakstā *Brīvā Latvija*, un Tālvālža Pētersona raksts Kanadas latviešu laikrakstā *Latvija Amerikā - red.*) Abi raksti ir pārdomas rosinoši un atklāj Latvijas un ārzemju latviešu atšķirīgo sadzīves kultūru.

Es kopš 2003. gada atkal dzīvoju Latvijā, un arī man dažkārt ir dūrusies acīs Latvijas un ārzemju latviešu atšķirīgā attieksme pakalpojumu sfairā. Latvijā vēl nav gluži izzudusi strupā, augstprātīgā attieksme pret pircēju, kuŗa mani pārsteidza, kad ciemojos Latvijā krievu laikā. Ne bieži, bet arī tagad mani dažkārt uzrunā augstprātīgā, nelaiņnā tonī. Acimredzot ierēdnei vai pārdevējai krievu laiku „paradumi” tik ātri neaizmirstas... Vairas Paegles raksts lieku reizi atgā-

dina, ka mēs tagad dzīvojam Rietumos un cilvēku saskarē dominē **civilizēta** uzvedība un manieres.

Otrs raksts par „ieklausīšanos tautas balsī” ierosina domu, ka Tālvāldim Pētersenam ir liela taisnība. Vai Ministru prezidentam un Valdībai nav pienākums uzmanīgāk ieklausīties, ko doma un runā tauta? Varbūt tomēr nepietiek ar pāris likumiem, noteikumiem un pabalstiem, - Jums biežāk jārunā ar tautu PERSONĪGI, ne televīzijā. Jo daudziem trūcīgajiem televīzijas

vispār nav. Kopš Eiropas Savienība Jūs apsveic ar panākumiem Latvijas finanču sākārtošanā, Jūs esat kļuvis pašapzinīgāks un arī mazliet arrogantāks. Un esat attālinājies no „mazo ļaužu” rūpēm.

Ministru prezidenta kungs, lūdzu, palieciet „tautas vidū”. Nekāpiet slavas Olimpā, tur Jūs drīz sāksiet justies ļoti vientuļš.

Es piedzimu reizē ar Latviju. Arī man novembrī būs 94. Esmu Spānijas un Amerikas Savienoto Valstu pensionāre, un mans materiālais stāvoklis ir apmie-

rinošs. Bet ir neskaitāmi mūsu pensionāri, kuŗi tik tikko izdzīvo ar savu niecīgo pensiju. Un man sāp sirds, zinot, ka daudziem ir jāizvēlas starp ēdienu un medikamentiem, jo **abiem** nepietiek naudas. Un tas mūsu finansiālā stāvokļa „uzlabošanās” laikā ir nožēlojami. Šo veco cilvēku un savā vārdā es Jūs lūdzu - ieklausieties savā tautā, kuŗas dzīves vakars ir daudz, daudz grūtāks nekā Jums un man.

Cieņā
Aina Rodriguez-Mata

Alvis Hermanis triumfē Zalcburgas festivālā

Kā spēja vētras brāzma Latvijas plašsaziņas līdzekļu telpu pāršalca vēstis no slavenā Zalcburgas festivāla – Bernda Aloiza Cimmermana (1918-1970) operas „Zaldāti” (*Die Soldaten*) iestudējumā triumfējis latviešu režisors Alvis Hermanis.

Ziņa par to, ka Jaunā Rīgas teātra režisors Alvis Hermanis, kuŗa vārds nav svešs daudzu Eiropas zemju, arī Amerikas un Kanadas teātra ļaudīm, šovasar veido operas iestudējumu Zalcburgā, bija pietiekami intriģējoša, lai uz šo Austrijas pilsētu dotos krietns pulks teātra un mūzikas speciālistu un Hermaņa cienītāju. Līdz ar to jau tūlīt pēc pirmizrādes, kas notika 20. augusta vakarā vietējā Izjādes skolas (*Felsenreitschule*) zālē, arī mēs, mājās palikušie, saņēmām pavisam karstas ziņas no notikuma vietas.

„Pasaulē *Sazburger Festspiele* ir sava veida pasaules operas olimpiskās spēles, kuŗas pat piedalīties ir liels gods. Kritiķi

Alvis Hermanis

Alvja Hermaņa iestudēto operu *Die Soldaten* laimīgi dēvē par Zalcburgas 2012. Notikumu Nr.1”- laikrakstā *Diena* vēsti Normunds Naumanis.

Pirmizrādes vakara liecinieki stāsta par neparasti dedzīgo skatītāju reakciju, kas liecinājusi par to, ka izvēlīgā un prasīgā publika šo darbu ne tikai pieņēmu, bet arī pauž tam augstu atziņību. Kritiķe Edīte Tišheizere žurnālā *Ir* (Nr. 34) apliecina: „Publika

lielajā Izjādes skolas zālē aplaudē kā traka, rībina kājas un sauc bravo, bet uz skatuves pašā vidū stāv Hermanis, un ir tā-ā-āds sajūtu mikslis – lepnums, aizkustinājums, apbrīna. Par ko? Par vērienu un bezbailību.” Arī citi liecina par aplausiem, kas pēc desmit minūtēm pārauguši grandiozās stāvovācijās.

Operas izrādes raksturojumu sniedz Normunds Naumanis: „Manuprāt, notika teātros šad tad vērojama laimīgais paradokss – tieši uzvedums, kopums, izrādes mūzikālā meistarība un grandiozais vēriens lielākajai auditorijas daļai izsauca sajūsmu par mūziku/operu, kuŗa kā atsevišķa „mūzikāla vienība” šai publikai varētu pat aktīvi nepatikt. (...) Cimmermaņa opuss, kas robežojas ar apokaliptisku teju četru simfonisko orķestru kopradītu mūzikālu ārprātu, (...) ko režisors ietērpis vizuāli jaukdīgās tēlos, izmantojot gan *Felsenreitschule* akustiski lieliskā amfiteātra un 40 metrus platās

skatuves klintī kalto arku vidi, kopā ar mūzikālo izrādes vadītāju Ingo Meczacheru izvietojot mūzikus orķestru bedrē, abos skatuves sānos, bēniņos, - tas viss rada satriecošu stereoskopisku, pat kvadroskopisku efektu, par kādu, starp citu, bija saņojis komponists sešdesmitajos gados, kad opera tapa.” (*Diena*, 28. aug.)

Operas sižeta pamatā komponists izmantojis 18. gadsimta drāmatiku Jakoba Lenca lugu, kuŗas stāsts ir pavisam vienkāršs. „Siktirtogātāja meitai Marijai, kas saderināta ar savas kārtas jaunekli Štolcu, uzmanību un jūtas piedāvā augstdzimis franču virsnieks, paved viņu un, kad meitene apnikusi, ļauj priecāties arī biedriem, tā nu viņa kļūst par zaldātu draudzeni un beigās arī ubadzi, ko nepazīst i pašas tēvs. Bet Štolcs, uzticīgs kā ēna, ir iestājies armijā, pieteicies par dienestnieku pie pavedēja un, atbēdējot līgavu, ar saindētu zupu nogalina gan ļaundari, gan pats sevi.

No šī gana taisnprātīgā stāsta Cimmermana mūzika jau ir

radījusi šerminošu un draudīgu pasaules ainu. (...) Balss nedzied šā vārda vispārpieņemtajā nozīmē, tā ir instruments kopējā orķestrī. (...) Alvis Hermanis šo neiedomājami sarežģīto skanisko konstrukciju ir pārvērtis par kaut ko līdzvērtīgi neprātīgi skaistu.” (E. Tišheizere)

Operas darbību pārceļot uz Pirmā pasaules kara laikposmu, panākts skaudri tēlainis skanējums mūsdienu kontekstā. „Brīnišķīgs pienesums operai ir Hermaņa drāmatiskā režisora spēja iestudējumam piešķirt dziļumu, attiecību skaidrību un izstrādātas detaļas, kas rada kopējo iespaidīgo inscenējumu.” (S. Elerte, *Diena*, 22. aug.)

Visās atsauksmēs ar apbrīnu un sajūsmu raksturots izcilās amerikāņu soprānistes Loras Aikinas veikums Marijas lomā.

Jāpiebilst, ka Latvijas Televīzijas 1. programmā operas „Zaldāti” videoierakstu varēs noskatīties novembrī, kad, sagaidot Valsts svētkus, tiks rādīti raidījumi, kas ataino latviešu mākslinieku starptautiskos panākumus.

G.S.

Piebilde par Jakobu Lencu

Nesen Zalcburgas festivālā Austrijā Latvijas režisora Alvja Hermaņa grandiozā inscenējuma tika iestudēta vācu komponista Bernda Cimmermaņa (*Bernad Alois Zimmermann*, 1918-1970) opera „*Die Soldaten*” ar Cēsainē dzimušā autora Jakoba Lenca (*Jakob Michael Reinhold Lenz*, 1751-1792) tekstu. B. Cimmermani uzskata par vienu no nozīmīgākajiem vācu avangardistu komponistiem, kas savā mūzikā, arī šai operā, izmantoja gan 12 toņu kompozīcijas un seriālisma elementus, gan džeza un viduslaiku mūzikas fragmentus un vēl daudz ko citu. Daudzajās ļoti atzinīgajās atsauksmēs par šo A. Hermaņa inscenējumu pieminēja vērība nav veltīta operas teksta autoram. Jakoba Lenca lugas/

komēdijas tekstā, kas operai pamatā, visai brutāli aprakstīts, kā franču virsnieks aristokrāts degradē kādu sievieti Flandrijā. Tekstā ir arī diskusijas par teoloģiju, politiku un tā laika sabiedriskiem uzskatiem. Šo B. Cimmermaņa operu 2008. gadā iestudēja Ņujorkā, bet arī toreiz laikrakstu atsauksmēs teksta autors J. Lencs neizpelnījās nekādu ievēribu. Apcerē par šo Ņujorkas uzvedumu es par J. Lencu uzrakstīju dažas piezīmes, kas ievietotas „*Jaunās Gaitas*” 2008. gada decembra numurā. Tajās starp citu minēju:

Andrejs Johansons savā izcilajā monografijā „Latvijas kultūras vēsture, 1710-1800” (Stokholmā, 1975) raksta: „Bez J. M. Lenca līdz šim nav cita Latvijā dzimuša rakstnieka, kas

būtu iekārojis stabili vietu pasaules literatūras vēsturē.”

Jakobs Lencs pēc studijām Tērbatā un Karalaučos devās uz Vāciju, biedrojās ar Johannu Volfgangu Gēti un daudziem citiem rakstniekiem un kultūras darbiniekiem. Ar saviem tolaik gan formas, gan satura ziņā visai revolūcionāriem literāriem sacerējumiem J. Lencs kļuva pazīstams kā *Sturm und Drang* (Vētras un dziņu) literārās kustības galvenais autors. Dzīvodams visai vētrai un klaidonīgu dzīvi, viņš pēc vājprāta lēkmēm atgriezās dzimtenē, bet drīz devās uz Pēterburgu un Maskavu, kur brīžiem strādāja par privātsēkretāru un skolotāju, piebiedrojās bohēmiešu aprindām, daudz žūpoja un nomira ar trieku Maskavā uz ielas.

Par sava dēla dzīves beigu posmu skumis Jakoba tēvs Krišjānis Dāvids Lencs (*Christian David Lenz*, 1720-1798), mācītājs Drustos, Dzērbenē, Cēsainē un Tērbatā un kopš 1779. gada arī Lielvidzemes luterāņu ģenerālsuperintendants Rīgā. Dzīvojot Tērbatā, Krišjānis Lencs Rīgā 1764. gadā publicēja līdz tam laikam apjomīgāko sacerējumu latviešu valodā: „Spreidīku Grāmata par tiem Svēdienu un Svētku Evangeliumiem tām Latviešu kristītām Draudzēm” (1858 lpp.). Nez vai vecais Lencs savam dēlam teicis līdzīgus vārdus, ko viņš šai grāmatā veltījis latviešu grēciniekiem: „Jūs, neganti plītnieki un plītnieces, kas jūs krogos un ciemos kā piedzēruši lopi brēcat, rūcat un straipalājat, dažkārt apakš beņ-

ķes jeb galda, jeb pašā ceļā piedzēruši guļat, dažkārt ratos jeb ragavās un pārkārdamas galvas gulēdami un aizmiguši ne zinot, vai jūs zemes virsū, vaj apakšā esat... kas jūs tik piedzēruši rikšos pār kokiem un akmiņiem tā braucat, ka jūs ik acumirkli varat kaklu un kaulus nolauzīt un tā pie Vella ellē nobraukt! Esat jūs kristīti cilvēki?” (1632. lpp.). Un, ja arī būtu teicis, dēls droši vien tā kā tā nebūtu klausījis.

Tēva mūža darbu, lielo spreidīku grāmatu, arī valodnieciski ļoti interesanto sacerējumu mūsdienās neviens diemžēl nelasa, bet viņa dēla lugas „*Die Soldaten*” operisko versiju grandiozā, ciniskā uzvedumā varēja noskatīties 2008. gadā Ņujorkā un šogad augustā Zalcburgā Austrijā.

Jānis Krēšlīņš, vecākais

Kur Berga mantinieki glabā panākumu atslēgu?

(Turpināts no 5. lpp.)

Kāpēc nolēmām iegādāties lauku īpašumu?

Lai baudītu klusumu! Tikai Dana „nebija pamanījusi”, ka muižas tiešā tuvumā ir kokzāģētava un ferma ar divdesmit govīm! Tās nācās pārcelt citur. Un 2005. gadā Zaigas Gailis vadībā sākās rekonstrukcijas darbi. Par to veiksmīgumu liecina Latvijas Architektu savienības balva „Labākā pārbūve 2008”.

Pēc vērienīgās rekonstrukcijas piecu gadu garumā Rūmene ir atguvusi kādreizējo skaistumu un eleganci. Savukārt Kandavas novads un Kandavas pilsēta četru kilometru attālumā tiek populārizēta par tūristu ceļamērķi un soli pa solim iegūst labāk sakoptu apkārtni un infrastruktūru. Drīzumā plānots uzlabot muižas apkārtnes autoceļus, kā arī izbūvēt vairākus jaunus, tostarp veloceļa maršrutus.

Rūmenei, tās zemēm un muižai ir ļoti sena, tomēr maz pētīta vēsture vairāk nekā 600 gadu garumā. Klajā nākusi arī grāmata

par Rūmeni ar Intas Dišleres Rūmenes muižas vēstures pārskatu. Vēsturnieces sastādītais Rūmenes muižas īpašnieku saraksts kopš 1437. gada ir unikāls vēstures dokuments. Ar cieņu un bijību vēstures priekšā muižastagadējie īpašnieki savās rokās ir turējuši muižas pirkšanas-pārdošanas līgumu ar zīmogiem no 1681. gada 21. marta. Vēstures izpētē apzināti Latvijas Valsts vēstures arhīva (LVVA) dokumenti par Rūmeni no 15. līdz 20. gadsimtam. Pētīti LVVA Muižnieku dzimtu dokumentu fondi par Rūmenes muižas kādreizējo īpašnieku dzimtām, Herdera institūta (Marburgā) datu bāze „Kurzemes muižu dokumenti”, Kandavas evaņģēliski luteriskās baznīcas draudzes grāmatas, literatūra par muižnieku dzimtām u.c.

Neogotiskā Rūmenes muižas kungu māja celta 1876. gadā pēc Teodora Zeilera projekta. Kopējā muižas ansambļa platība ar tam pieguļošām 10 saimniecības ēkām aptver vairāk nekā 100 ha plašu teritoriju. Rekonstrukcijas

Rūmenes muiža

projekta mērķis ir pakāpeniski atjaunot Rūmenes muižas ansambli tā sākotnējā diženumā, iekļaujot gan visu atsevišķo ēku atjaunošanu, gan ainavas un parka un diķa renovāciju. Rūmenes muižas ainavu parks ar

364 reto koku dārzu ir 7,8 ha liels, un to plānojis ainavu arhitekts Georgs Kufalts, kas savulaik Rīgā veidojis Arkādijas parku.

Muižas koncepts atbilst starptautiski pazīstamiem apzīmējumiem *resort* un *executive ret-*

reat, piedāvājot atpūtas un augstākā līmeņa vadības tikšanās iespējas ar pilna servisa apkalpošanu atbilstīgi darījumu cilvēku un lauku elegances vērtību cienītāju prasībām pēc ekskluzīvas muižas noslēgtības.

Svētki Vītolu fondā

2012. gada 16. augusts, un atkal Vītolu fonds sauc kopā savējos. Šoreiz tas ir ļoti svinīgs sarīkojums un notiek viesnīcā Radisson Blu Latvija, otrā stāva lielajā zālē. Tiek svinēta Vītolu fonda desmit gadu jubileja. Ištā gadadiena jau nosvinēta 4. aprīli pie Brīvības pieminekļa, kad vairāki simti ziedotāju un stipendiātu ar svecītēm izveidoja skaisto, aizkustinošo Gaismas ceļu. Toreiz ļoti daudzi ārzemēs dzīvojošie ziedotāji nevarēja ierasties, tāpēc Vītolu fonds jau par paražu kļuvis tikšanās rīko augstā.

Kā man tas ierasts, ierodos mazliet agrāk. Zālē tiešām viss izskatās svinīgi. Galdi balti klāti, uz galdiem puķes, skaisti trauki un atspirdzinājumi. Pie vienas sienas neliela skatuve, virs tās liels ekrāns, kam katrā pusē pa vienam mazākam ekrānam, kur nepārtraukti mainās fotogrāfijas no Vītolu fonda pirmajiem desmit gadiem. Tur redzami gan fonda dibinātāji – Vītolu pāris – Vilis un Marta, gan padome, gan stipendiāti. Tur redzami gan ziedotāji, gan tie, kam vēltas piemiņas stipendijas, redzami arī stipendiāti kopā ar saviem labvēļiem un fotogrāfijas no dažādiem iepriekšējiem sarīkojumiem. Redzu ļoti daudzus savus labus draugus, pat radus un vairākkārt – pati sevi.

Man jau tūlīt ir skaidrs, ka esmu fantastiskā kompanijā. Te ir ļoti daudz to trimdas latviešu, kuŗus interesē, kas Latvijā notiek, un kuŗi grib un var atļauties palīdzību Latvijai veidot gaišāku nākotni. Redzami arī daudzu Latvijas uzņēmumu vadītāji, kuŗi spēj nopelnīt pietiekami daudz, lai daļu peļņas ziedotu Latvijas nākotnei. Jo kas gan var būt vēl nozīmīgāks kādas tautas un valsts nākotnei kā izglītota, patriotiska jaunatne. To, ka Vītolu fonda stipendiāti tādi ir, rāda gandrīz vai ikviens no 1500 augstskolu beigušajiem, kas to paveikuši ar ziedotāju palīdzību. Jau vairāk nekā simt no viņiem tagad ir kļuvuši par ziedotājiem, un mēs varam lepotos ar viņiem visiem. Tie ir un būs Latvijas gaišāka nākotne.

Sarīkojumu sāk divi skaisti

jaunieši – bijušie stipendiāti Gunita un Kārlis ar dzeju par uguniņu un gaismas ceļu, kas ir simbols Vītolu fonda mērķim – rādīt gaismu mūsu tēvzemei. Pa to laiku uz ekrāniem redzami skati no 4. aprīļa tikšanās pie Brīvības pieminekļa. Arī tur redzami vairāki simti šo brīnišķīgo jauniešu ar svecītēm un gaismu rokās.

Vītolu fonda idejas autors un dibinātājs Vilis Vītols vienkāršiem un sirsnīgiem vārdiem pateicas visiem savējiem, kas šajā svinīgajā brīdī ir kopā ar Vītolu fondu, un arī tiem, kuŗi nav varējuši ierasties. „Varam pateikties tikai jums un jūsu ticībai Latvijas nākotnei, ka vairāk nekā divi tūkstoši Latvijas centīgo jauniešu ir varējuši uzsākt studijas un 1500 no viņiem tās spējuši beigt un strādāt Latvijai. Vairāk nekā 100 no viņiem sasnieguši tādu līmeni, lai varētu palīdzēt citiem, un to viņi jau dara. Tie ir Latvijas zelts un nākotne.

Pēc tam mūs uzrunā Rundāles pilsdziesmas direktors Imants Lancmanis, vispirms pateicies Vītolu ģimenei. Viņš runā par to, cik svarīga ir izglītība, jo latviešu tautas Atmodas ir sākusi tautas izglītībā. Vārdā izglītība ir vārds glīts un tas nozīmē nevis glīts no vaiga, bet glīts sirdī, un to latvieši panāca, jo līdz ar izglītību latvieši kļuva par personībām, kas citus spēja aizraut un iedvesmot. Izglītība latviešiem vienmēr ir bijusi svarīga, un pirmajā brīvvalsts laikā studentu skaita ziņā Latvija ieņēma pirmo vietu visā Eiropā. Imants Lancmanis vēl atgādina, ka tagad mums ir vajadzīga ceturta atmoda, jo Latvijā vēl arvien viss neiet, kā tauta bija cerējusi, un tāpēc mums būs atkal vajadzīgi sirdsizglītoti cilvēki un Vītolu fonda nozīme tikai pieaugs. Uzrunu Imants Lancmanis beidz ar vārdiem: *Vītolu fonda jubilejas gadā var atskatīties uz savas darbības progresu – šogad jau piešķirtas 605 stipendijas, ko veidojuši 190 ziedotāji. Bet šo cildeno izglītības atbalsta kustību jāspēj izvērst aizvien plašāk. Fonda vēlējumus vienmēr ir bijis: „Ar izglītību dzīvē sasniegt tādu līmeni, lai varētu nākotnē palīdzēt citiem!” Patiesi, tas ir izaicinājums palīdzēt ne tikai katram cilvēkam,*

kas to grib un var atļauties, bet arī bijušajiem stipendiātiem. Būtu skaisti, ja katrs stipendiāts par savu iekšējo goda uzdevumu izvirzītu vēlmi nākotnē arī pašam radīt vismaz vienu stipendiju. Paldies Vītolu fondam, Martai un Vilim Vītoliem, paldies visiem ziedotājiem, kas jau bijuši, ir un būs, kā arī tiem studējošajiem, kuŗi ziedojumus pratuši ņemt pretī ar pašcieņu un atbildības apziņu! Pēc šīs uzrunas jauniešu koris „Balsis”, tērpušies skaistos senlatviešu tautastērpos, diriģenta Inta Teterovska vadībā nodzied „Tev mūžam dzīvot, Latvija!”. Mēs visi kā viens pieceļamies kājās, jo dziesma skan tik aizkustinoši un svinīgi, ka mums tā šķiet kā lūgšana, un skudriņas ir atkal atradušas ceļu pār manu muguru. Dziesmas laikā uz ekrāniem redzam zaļu mežu, kam pāri plivo sarkanbaltarkanais karogs, un pēc tās Kārlis nolasa dzejoli „Manai tēvzemei”. Koris nodzied vēl pāris dziesmu, kas ir tikpat patriotiskas un aizkustinošas. Dziesma par zaļojošu, ziedošu un dziedošu Latviju, un uz ekrāna parādās ceļš. Abi jaunieši nolasa rindkopu par ceļu, - būt ceļā nozīmē atgriezties un ieskatīties tautas dvēselē. Viņi piemin pasaku par ezīti, kas pārvēršas skaistā princī.

Ekrānā parādās ceļš ar ceļa zīmi un Vita aizved Vītolu pāri publikas priekšā. Plūst pateicības vārdi tiek pasniegta spilgti sārta gadagrāmata un katrai grāmatai līdzī nāk Latvijas jaunākā monēta skaistā, tikpat spilgti sārta minimaisiņā – ezītis! Pa vienam tiek nosaukti visi ziedotāji, un tie, kas ieradušies, šo dāvanu saņem, bet tiem, kas

šodien nav kopā ar mums, tiek vēlti sirsnīgi pateicības vārdi, un viņu attēls parādās uz visiem trim ekrāniem. Un es uzzinu, ka ir ziedotāji, kas ziedojuši vienu vai divas stipendijas, ir tādi, kam ir 20, 30 vai 62 stipendijas, un ir tādi, kas ziedojuši simtiem tūkstošu latu, un viņu studentiem stipendijas tiek maksātas no procentiem. Tur ir latvieši no Amerikas, no Anglijas, no Austrālijas, no Vācijas, gandrīz vai no visas pasaules, bet arvien vairāk un vairāk stipendiju pie-saka no Latvijas. Tie ir uzņēmumi, tie ir individuāli ziedotāji, un tie ir vairāk nekā simts no bijušiem studentiem - bijušiem stipendiātiem.

Ekrānā mūsu gaismas ceļā ik pa brīdim mainās ceļa zīme, te tā rāda, ka ceļš iet kalnā, te rāda likumu, te krustceles, te, ka apstāties aizliegts, un tad ceļā redzam bedri, bet beigās zīme rāda taisni uz priekšu un neierobežotā ātrumā. Mēs, savējie, - šī skaistā notikuma liecinieki - klusībā ceram, ka tas ir Vītolu fonda ceļš, taisni uz priekšu un neierobežotā ātrumā, un šis ceļš būs bez grumbuļiem, bez likumiem un citiem kavēkļiem. Kad ceļā esam nonākuši vietā, kur ziedotājiem pateicības ir izteiktas, Vita pateicas arī visiem tiem, kas viņai palīdz ikdienā un sevišķos darbos, it īpaši laikrakstu *Laiks* un *Brīvā Latvija* redaktorei Ligitai Kovtunai un savām meitenēm Lindai un Innai. Pēdējais paldies tiek Vitai pašai no Viļa Vītola, jo viņa ir Fonda sirds un dvēsele.

Bet nu jau uz skatuves ir sakāpuši vairāki desmiti jaunu cilvēku, kuŗos es saskatu bijušos studentus, viņi pagājušā gada

sarīkojumā jau bija starp Fonda ziedotājiem. Šoreiz tur ir arī mūsu zvaigzne Mečislavs Maculevičs. Zinu, ka viņš ir pirmais Vītolu fonda stipendiāts un tagad lielās firmas *Procter&Gamble* personāla daļas vadītājs. Žurnālā *Ir* viņam vēltas četras lappuses. Mečislavs pirmais no jauniešiem šai vakarā izsaka pateicību Vītolu fondam. Stipendija ir bijis atspēriens, un universitātes diploms nav finišs attiecībā ar fondu, jo finiša nav, ir tikai starts. Visu pārējo stipendiātu vārdā fondam pateicas Līga, arī viena no mūsu zvaigznītēm: *Mēs visi izjutām pateicību, jo saņemam no tiem, kas mums neko nav parādā. Tas ir došanās prieks, kas neko neprasa pretī. Lai nekad mums nepietrūkst laipnības, mīlestības un došanās prieka. Paldies jums visiem.*

Un atkal uz skatuves ir koris, lai šo skaisto brīdi paildzinātu ar mums visiem tik mīļo dziesmu „Gaismas pils”, un mani atkal ir atradušas skudriņas. Pa to laiku uz galda nemanot parādās liela torte ar desmit degošām brīnum-svecītēm, un mēs zinām, ka šodien svinam jubileju. Kā jau svētkos, mums ir torte un glāze vīna, un šķirties negribas. Bet jāšķiras ir. Mājās ejot, es domāju, ka dzīves nogalē man tiešām ir ļoti, ļoti veicies. Es dzīvoju savā tēvzemē un varu mazliet, mazliet piedalīties tās labākas nākotnes veidošanā. Viena šāda pēcpusdienu man noteikti atsveķ vakarus, ko pavadu pie TV vai sava uzticamā drauga – datora. Bet šodien es gandrīz atkal varu pati sevi apskaust, un, liekas, apskaust sevi var ikviens, kas pievienojies Vītolu fonda SAVĒJIEM.

Astrida

Korim priekšā stāv (no labās) Kārlis, Gunita, Marta un Vilis Vītoli, Vita Diķe un Inna Mogutova

Fonds, kas lauž sociālistisko mentālītāti

Vītolu fonds svin desmit gadu jubileju

Apsveicot Vītolu fondu desmit gadu jubilejā, vēlos dažos vārdos izteikt, kāpēc pats savu atbalstu šim pasākumam uzskatu par vērtīgu, kaut mazu, ārtavu Latvijas valsts atdzimšanai.

Šķiet pašsaprotami, ka mecenātisms - palīdzēšana citiem sasniegt savām intelektuālām spējām atbilstošus mērķus - ir pozitīva vērtība. To apzinās katrs, un fakts, ka Vītolu fonds ir palīdzējis daudziem labas gribas cilvēkiem veikt uzdevumu, ko katram atsevišķi būtu bijis grūti īstenot, ir primārais fonda nopelns.

Bet aiz tā slēpjas daudz vairāk. Mūsu valstij pievērsoties libe-

rālajai Rietumu pasaules saimniecības un politikas sistēmai, vissvarīgākais ir attīstīt privāto iniciatīvu dažādu svarīgu uzdevumu veikšanai.

Manuprāt, mēs joprojām sliktam atkarībā no „valsts” (būtībā pārējo pilsoņu maksājumiem nodokļiem) jebkuŗas vajadzības atrisināšanā.

Tā, piemēram, nesen klausijos TV raidījumā, ka grūti audzināmo bērnu agresivitāte esot izskaidrojama ar spriedzi sabiedrībā (vai varbūt ar daudzajām šķirtajām laulībām?) un iestāžu (protams, „valsts”) sadarbības trūkumu. Protams, vecākiem par šīm problēmām it kā neesot

nekādas atbildības. Pirmdien, 13. augustā, lasu avīzē *Diena*, ka „...visiem, kas vecāki par 60 gadiem, vajadzētu samaksāt iespēju sportot...”. Domājams, ka samaksātajam būtu jābūt „valstij”. Tātad „valsts” no šūpuļa līdz kapam.

Loģiski seko, ka studijas arī jāsamaksā „valstij” - tas arī ir pašsaprotami, un par to nevienam nav jājūtas kādam citam parādā. Labs veids, kā veicināt bezatbildīgu attieksmi pret citiem cilvēkiem un „valsti” kopumā.

Vērtīgākais, ko Vītolu fonds panācis, ir lauzt šo sociālistisko mentālītāti, pierādot, ka svāri-

gākie sabiedrības dzīvē ir individuālais palīdzētājs un katrs palīdzības saņēmējs.

Un fonda vislielākais sasniegums ir tas, ka ļoti daudzi no kādreizējiem stipendiju saņēmējiem ir kļuvuši par stipendiju sniedzējiem. Brīnišķīgas ir arī personiskās attiecības, kas veidojušas starp daudziem stipendiju sniedzējiem un saņēmējiem, radot veselīgas savstarpējas pienākuma un pateicības attiecības.

Protams, par veiksmi jāpateicas arī fonda vadībai, kas ir rūpējusies, lai stipendijas nonāktu pie tiem jauniešiem, kuŗiem palīdzība patiesi ir vajadzīga un

kuŗi ir pierādījuši spējas tās sekmīgi izmantot. Katrs tiek ļoti personiski apzināts, un līdz ar to nostiprinās stipendiāta apziņa par atbildību pret saviem pienākumiem.

Savā pirmajā darbības gadā Vītolu fonds piešķīra 75 stipendijas kopā par 75 000 latu, bet šogad jau 605 stipendijas par 700 000 latu. Un fonds joprojām aug un plaukst.

Pēteris Bolšaitis,
Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju biedrs un studentu korporācijas Fraternalitas Lettica filistrs

Raksts pārpublicēts no žurnāla *IR* mājaslapas www.ir.lv

Lauku labumi – Rīgas viducī

Ar Vidzemes tirgus direktori Baibu Lavičeviču tikās Armīda Priedīte

Rīdzinieki jau sen novērtējuši priekšrocību pēc lauku labumiem doties uz Vidzemes tirgu. Pats pilsētas centrs – Brīvības un Matīsa ielas krustojums. Laikam gan tāpēc to nereti dēvē par Matīsa tirgu. Cik gan privilēģēti var justies tuvējo daudzstāvu namu iemītnieki! Aizmirsies nopirkt dilles? Tīrais sikums! Pāri sliekšnim – un tirgū iekšā. Tā, lūk! Taču uz Vidzemes tirgu iepirkties ļoti daudzi brauc arī no pilsētas attālākajiem rajoniem. Protams, ir arī tādi, kas konsekventi dod priekšroku Centrāltirgum. Plašums! Lielāka izvēle! Un prece esot krietni lētāka. Galu galā – katrs dara, kā vēlas.

Droši vien reti kuŗš zina, ka Vidzemes tirgus pirmsākums bijis laukumā pie Ģertrūdes baznīcas, kur kopš 1876. gada atradies Lielā pumpja tirgus. Vēlāk tas nodēvēts par Aleksandra tirgu. Un tikai 1903. gadā, kad lietošanā tika nodoti abi paviljoni, teritorijā Brīvības un Matīsa ielu krustojumā sākās Vidzemes tirgus biogrāfija.

Pirms gada 1. septembrī par Vidzemes tirgus direktori kļuva Baiba Lavičeviča. Pirms tam vairākus gadus bijusi saistīta ar Rīgas pašvaldības akciju sabiedrību *Rīgas Centrāltirgus*, kuŗa valdes priekšsēdis pašlaik ir Anatolijs Abramovs. Lai gan tikai nepilnu gadu saimniekojusi Vidzemes tirgū, viņa, šķiet, jūtas kā cilvēks savā vietā un īstena saimniece. Un, kā dzirdēts no daudziem tirgotājiem, Baiba Lavičeviča šo Centrāltirgus struktūrvienību vada ar patiesu ieinteresētību. Cenšas izprast tirgotāju (protams, arī pircēju) vajadzības.

Jebkuŗa tirgus specifika ir

sezonālitate. Maijā sākās lielā tirdzniecība, kad siltumnīcās un dārzos ienākas jaunā raža. Oktobra beigās un novembra sākumā nāk ar tādu kā pieklusumu tirdzniecībā, ar augļiem un dārzeņiem. Toties tirgus apsaimniekotājiem sākās lielie izdevumi. Maksa par apkuri, sniega tīrīšana... Vasarā tirgum parasti mēdz būt lielāki ienākumi, jo ir vairāk tirgotāju, kas piegādā sezonas precis. Ziemu nākas pavadīt uz vasaras lauriem.

Tirgu mēdz dēvēt par pilsētas spoguļi. Baiba Lavičeviča izteiku papildina: "Ne tikai pilsētas. Manuprāt, arī valsts un sabiedrības spoguļis." Tirgus dzīvo un elpo savā īpašā ritmā. Gaida savus pircējus, kuŗi zina, ko šeit var iegādāties. Katram pastāvīgam pircējam ir kāds „savs” pārdevējs, pie kuŗa pirkto gaļu vai piena produktus. Pie viena pārdevēja viņš nopērk kartupeļus, pie cita savukārt izvēlas tomātus vai gurķus. Un labi zina, kuŗam mēdz būt garšīgāki skābētie kāposti.

Direktore stāsta, ka no tirgotājiem viņa vadītājas amatā esot daudz ko mācījusies. Tirgotāji labi pārzinot situāciju, zinot, ko pircēji vēlas. Tirgū jau strādājot pārdevēju dinastijas, bērni iet vecāku pēdās.

Pēdējos gados ne reizi vien ir kļūdušas valodas par Vidzemes tirgus slēgšanu. Baumām allaž ir veiklas kājas! Tās vēl pastiprināja 2007. gada ugunsgrēks gaļas paviljonā, kas pašlaik ir iekonservēts. Taču esot izstrādāts projekts tā atjaunošanai, un varbūt pat tikšot piesaistīta Eiropas fondu nauda. Centrāltirgus valde intensīvi strādājot šai virzienā. Jau ir bijuši konsultanti, kas dos

savu slēdzienu. Un, pat ja nebūs iespējams saņemt naudu no Eiropas Savienības fondiem, tad paviljons tik un tā tiks rekonstruēts par Rīgas pašvaldības līdzekļiem. Vidzemes tirgus ir bijis ilgtermiņa nomā, kas radījusi nenokārtotas finansiālas saistības. 2008. gadā Vidzemes tirgu savā apsaimniekošanā atkal pārņēma Centrāltirgus. Un kopš tā brīža nevienam neesot bijusi doma, ka šā tirgus varētu nebūt. Pašreizējā a/s *Rīgas Centrāltirgus*

Tirgus direktore Baiba Lavičeviča

valde darot ļoti daudz, lai Vidzemes tirgus pastāvētu un attīstītos, saka Baiba Lavičeviča.

Šovasar Vidzemes tirgū notikušas pārmaiņas. Nojauktas gandrīz visas vecās koka būdas, kuŗās atradās tirdzniecības vietas. Jo tās bija savu laiku nokalpojušas un teju vai pussabrukušas, tāpēc neatbilda tirdzniecības prasībām. Taču nekas netiek likvidēts un neviena tirdzniecības vieta netiek pārcelta citviet.

Tirgus laukumā pie izejas uz

Brīvības ielu zem asfalta ir bruģis. "Un ļoti labs bruģis," saka direktore. „Lai atkal to celtu gaismā, speciālisti noņems asfalta segumu." Daļēji tas jau ir izdarīts.

Pie pārkārtojumiem pierod. Un neviens pārdevējs tāpēc proļām nav aizgājis. Vasarā pat lūgtas papildu tirdzniecības vietas. Kad direktorei vaicāju par brīvajām tirdzniecības vietām piena paviljonā, viņa atteicās, ka tas ir laika jautājums. Nākot zie-

strādātāji ar kūpinājumiem. Pircēji šos tirgotājus gaida un labprāt pērk viņu preces.

Kad pavaicāju, vai ir tirgotāji, ar kuŗiem Baiba Lavičeviča īpaši lepojas, viņa saka: „Tad man jānosauca gandrīz visi. Negribu nevienu aizvainot. Es ļoti cienu visus savus tirgotājus. Un apbrīnoju par izturību! Nav viegli sākt darbu pulksten septiņos rītā. Šeit, tirgū, aizrit lielākā daļa viņu dzīves. Te ir iesaistītas arī ģimenes.”

Vidzemes tirgū var iegādāties lauku labumus. Var, kā teic direktore, kvalitatīvi paēst kafējnīcās. Te ir aptieka, uz kuŗu labprāt nāk ne viens vien rīdzinieks. Te nopērkams apģērbs un apavi, ir pircēju iecienīti zooloģu veikali. Labo, kvalitatīvo SIA *Skānis* kulināriju augsti novērtējuši ne tikai tirgotāji, bet arī klienti, kas iepērkas šeit regulāri. Daudzi pamatoti priecājas, ka piena paviljonā var sastapt divus meistaros ar zelta rokām, kuŗi izcili un par ļoti demokrātiskām cenām salabos pulksteņus, lietussargus un vēl daudz ko citu. Bet tirgus teritorijā no Tērbatas ielas puses savā darbnīcā strādā kurpnieks, par kuŗu direktore saka: „Man šķiet, tas ir labākais kurpnieks, kādu man nācies sastapt.” Jā, tirgū var iegādāties arī lietotas drēbes. Sākotnēji direktorei tas neesot patīcis, taču tad viņa sapratusi, ka cilvēkiem arī šīs preces ir ļoti vajadzīgas. Jo ne visi var atļauties pirkt jaunas, dārgas drēbes.

Direktore ne mirkli nešaubās, ka Vidzemes tirgus tiks saposts. (Tas jau notiek ar Centrāltirgu.) Kā līdz šim, tiks organizēti arī tematiski tradīciju tirdziņi – uz Miķeļiem, Meteņiem, Lieldienām un Līgo svētkiem... Tad tiek uzaicināti amatnieki ar saviem izstrādājumiem. Un gaļas pār-

Foto: Karina Miezēja

Dzelzs priekšvara abās pusēs

Latvijas un trimdas latviešu cīņa pret kristiešu vajāšanām padomju laikā

Sandra Gintere

Astoņdesmito gadu beigās PSRS augstu vilni sīta glasnostj un perestroika, un ne vienam vien likās, ka varbūt tiešām Padomju Savienībā kaut kas būtiski ir mainījies. Savukārt tie, kuŗus bija skāruši 1983. gada aresti un citas represijas, kuŗu tuvinieki un domubiedri vēl bija komunistu cietumos, izturējās skeptiski.

Ar pretošanās kustību saistītie kristieši mēdza sacīt, ka noticēt režīma maiņai varēs tad, ja uz Latviju atļaus atbraukt diviem ļoti redzamiem komunistu pretiniekiem – *Brīvās Eiropas* žurnālistam Pāvilam Brūveram un ASV mācītājam Mārim Ķirsonam. Viņi abi reprezentēja neatlaidīgos trimdas latviešu centienus vērst pasaules sabiedrības uzmanību uz Latvijas okupāciju un cilvēktiesību pārkāpumiem. Ja līdz viņiem nonāca informācija, tad padomju varai bija jāreķinās, ka būs jāatbild starptautiskā līmenī. Tādējādi, būdami Rietumos, viņi sniedza neatsveramu atbalstu un palīdzību latviešiem, kuŗi vēlējās būt brīvi savā zemē un apliecināt savu kristīgo identitāti arī savā ikdienā.

Brežņeva laikā uz Latviju kā tūristi sāka braukt trimdas latvieši, savukārt Latvijā lēni, bet arvien vairāk cilvēku izrādīja pretošanos pastāvošajai iekārtai. Kopš politiskās trimdas izveidošanās sākumiem latvieši, protams, darija visu, lai pasaules sabiedrībai un vadošajiem politiķiem nepārtraukti atgādinātu Latvijas traģisko stāvokli PSRS sastāvā. Aktīva loma šajā cīņā bija trimdas latviešu luterāņu Baznīcai un viņu rīkotajām protesta akcijām, kuŗas pievērsa pasaules uzmanību Latvijai. Vienas no visskaļākajām akcijām bija mācītāja Māra Ķirsona vadītā Padomju Savienības karoga sadedzināšana pie PSRS vēstniecības Amerikā un savu asiņu tēcināšana uz PSRS karoga Madrides konferences laikā. Lielu rezonanci starptautiskajā sabiedrībā kristiešu aizstāvībai Latvijā izdevās izraisīt Paulim Kļaviņam un *Gaismas akcijai*. Brūveru un Smitu ģimeņu izlaidšana no Latvijas uz Rietumiem 1976. gadā bija starptautiski novērtēts fainomens.

Par Rietumu atbalsta nozīmību var liecināt ikviens padomju Latvijas sirdsapziņas cietum-

nieks. Ja trimdā protesta akcijas nebija tik lielas, disidenti saņēma bargus sodus. Piemēram, Žanis Skudra, kuŗa fotogrāfijas un apraksti par dzīvi padomju Latvijā ar pseudonīmu Jānis Dzintars trimdā tika publicēti grāmatā "Okupētās Latvijas dienagrāmata", 1978. gadā tika notiesāts uz divpadsmit gadiem par "spiegošanu".

Skudra bija apbraukājis un safotografējis visas sagrautās, nopostītās, piegānītās Latvijas baznīcas, pie katras noskaitījis Tēvreizi un ar skolasbiedru Zviedrijas pilsoni Laimoni Niedri nosūtījis uz Rietumiem.

Savukārt, ja protesta akcijas Rietumos bija plašas, kā tas bija Brūveru ģimenes gadījumā, rezultāti varēja būt arī pārsteidzoši "maīgi" – Pāvilam Brūveram viens gads nosacīti un brālim Olafam – seši mēneši ieslodzījumā. Izņēmums bija notikumi 1983. gada sākumā, kad kādā rītā kratīšana notika apmēram piecdesmit dzīvokļos un tika apcietināti ievērojamākie sirdsapziņas cietumnieki Jānis Rožkalns, Gunārs Astra, Lidija Lasmane-Doroņina u. c. Pāvila sievas Ritas tēvs Alfreds Levalds,

ar kuŗu Brūveri uzturēja regulārus pagrīdes kontaktus, apcietināšanas brīdī nomira. Tas bija neilgais Jurijs Andropova valdīšanas laiks, ko iezīmēja arī asa cīņa pret disidentiem. Lai cik plašas bija protesta akcijas pasaulē, PSRS tas tobrīd ietekmēt nespēja, un arestētie izcietum sodu ļoti smagos apstākļos. Viņus atbrīvoja tikai 1987. gadā pēc M. Gorbačova un R. Reigana tikšanās 1986. gadā Islandē, jo ASV puse sirdsapziņas cietumnieku atbrīvošanu izvirzīja par priekšnoteikumu Reigana vizītei PSRS. Šīs vizītes laikā uz personisku tikšanos ar Reiganu no Latvijas bija aicināti Modris Plāte un Ints Čālītis.

Līdz ar trimdas latviešu rasto iespēju braukt uz Latviju tika izveidoti nelegāli sakaru tīkli starp Latviju un Rietumiem. No 1969. līdz 1975. gadam darbojās Latviešu Nacionālā fonda atbalstītais ceļš no Latvijas uz Zviedriju, kā arī Pauļa Kļaviņa izveidotais ceļš caur Tallinu uz Somiju un citi.

Pēc Rīgas apmeklējuma 1969. gadā Paulis Kļaviņš sāka darbu Ričarda Vurmbranda dibinātajā organizācijā "Palīdzības akcija

martiru Baznīcai" (*Hilfsaktion Märtyrerkirche*) un sešus gadus vadīja šīs organizācijas radio nozari. Viņš nodibināja arī *Gaismas akciju* – kristīgu cilvēktiesību aizstāvēšanas organizāciju, kas izveidoja slepeno sakaru sistēmu starp latviešiem okupētajā dzimtenē un Rietumu valstīs. Kļaviņš aicināja pieteikties latviešus, kuŗi brauc uz Latviju tūristu gaitās un grib kaut ko darīt Latvijas labā. Katram tika vaicāts, ko viņš ir ar mieru darīt, kādu informāciju nogādāt vai varbūt tikai kādu pasveicināt. Tā uz Latviju plūda informācija, valūta, tehniskā palīdzība, savukārt atpakaļ uz brīvo pasauli – informācija. Mācītājs Māris Ķirsons atceras: "Mēs vācām naudu, lai varētu veikt baznīcu remontus un citus nepieciešamus darbus un devām līdzī latviešu tūristiem, kuŗi bija pietiekami drošsirdīgi to vest. Viņi nodeva naudu uzticamām personām Rīgā.

Lielā loma te bija archibiskapa Mesteram, kas nopietni bija iesaistījies baznīcu remontēšanā. Viņš zināja, kur var dabūt skārdu un citus celtniecības materiālus.

(Turpinājums sekos)

Latvijas bērni bauda saulainas dienas Francijā

Mūsu pilsētiņas peldbaseinā (autore dzīvo *Lamonzie Saint Martin* pagastā Francijas dienvidrietumos. – red.) šovasar satiku bērnus no Latvijas (astoņas meitenes un vienu zēnu), kuŗi šeit pavada vasaras brīvlaiku franču ģimenēs, dažās jau septīto vasaru. Pārsteigums gan bija ļoti liels, kad mans dēls un vedekla pastāstīja, ka tuvīnā pilsētiņā redzējuši paziņojumu, kur runa bijusi par organizētām

vakariņām par labu bērniem no Latvijas. Sazinājos ar Franču asociācijas *Solidarite Lettonie* PECO mūsu un blakus departamentu (novadu) (*Dordogne* un *Gironde*) kasieri *Planques* kundzi, kas līdz ar divām latviešu meitenēm un vienu zēnu apkopj trīs franču vecmāmiņas un kopā ar savu vīru aktīvi piedalās drēbju vākšanā maziem un lieliem un piemērota iekārtojuma (gultas

u. c.) sagādāšanā veco laužu mītnēm. Asociācija to visu aizved uz Latviju. Asociācijas nolūks ir humānā palīdzība trūcīgām ģimenēm un veco laužu mītnēm Latvijā. Tās sadarbojas ar pagastu vecākiem un sociāliem darbiniekiem Latvijā un katru vasaru atved uz Franciju bērnus no bāreņu namiem (piem., Grašiem) un no trūcīgām ģimenēm un izvieto franču ģimenēs vairākos

departamentos. Bērni šeit pavada vasaras brīvlaiku no jūnija līdz augusta vidum.

Bieži ģimenēs, kas pieņem bērnus, ir pašu atvases, un jābrīnās par to cilvēku uzņēmību, kuŗiem jau pašiem ir divi vai trīs bērni, un kuŗi vel uzņem vienu vai divus klāt. Kāds jauns pārtis ar trim pašu bērniem un ceturto mazo latvieti Ēriku, nožēlo, ka automašīnā nepietiek vietas, lai varētu pieņemt vēl piekto bērnu no Latvijas. Daudzi arī baidās par to, ka bērnu, kuŗam nav vecāku, varēs Latvijā adoptēt un varbūt nākamo vasaru vairs nebūs izdevības viņu atkal uz šejieni atvest.

Bērni, protams, ar šejienes ģimenēm visi sarunājas franciski, un tie, kas te pavadījuši jau vairākas vasaras, franču valodu prot pat ļoti labi. Vecākās meitenes nožēlo, ka

Latvijas lauku skoliņās nav iespēju franču valodu mācīties tālāk. Par franču ģimenēm, kuŗas mēs satikām, jāteic – tās nāk nevis no pārticīgām apvidiem, bet gan no ļoti vidēja līmeņa ļaudīm. Ģimenes uztur saikni savā starpā, un, ja rodas kāda problēma, bērni vienmēr tiek pasargāti, jo var jau gadīties, ka laba griba uzņemt ģimenē svešu bērnu veselus divus mēnešus kādreiz tomēr izvērsās pārāk atbildīgā pasākumā, taču tādu gadījumu līdz šim esot bijis ļoti maz.

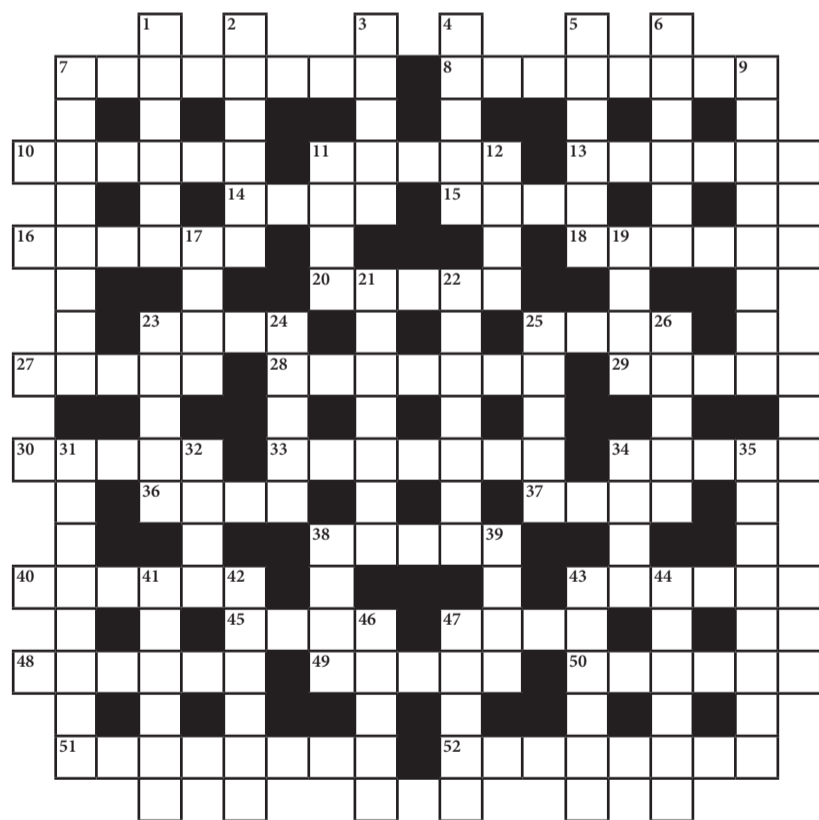
Tagad šīs vasaras bērni lidos atkal atpakaļ uz Latviju, un, kā sacīja mūsu jaunie draugi, šovakar birs daudz asaru.... Paliel cerība, ka rudens un ziema paies ātri un nākamvasar viņi atkal varēs baudīt Francijas saulainās dienas.

Ilga Herman

Krustvārdu mīkla

Sastādījis Kārlis Pētersons

laulības dēls viduslaiku Rietumeiropā. 9. Sporta būvju kompleksi. 11. Lietuvas naudas vienība. 12. Augsti divriči Vidusāzijā. 17. Indiāņu ciltis Peru. 19. Pilsēta Japānā, Honsju salā. 21. Upe Igaunijā. 22. Pilsēta Kurzemē. 23. Apūdeņošanas kanālis Vidusāzijā. 24. Pilskalns netālu no Jēkabpils. 25. Lielbritānijas administratīvi politiskā sastāvdaļa. 26. Zemes īpašumtiesības feodālismā. 31. Ēdama sēne. 32. Itāliešu režisors, aktieris (1901-1974). 34. Krāsotāja darbarīki. 35. Pilsēta Japānā, Kjusju salā. 38. Dzirdes orgāns. 39. Mājdzīvnieks. 41. Mācību telpa skolā. 42. Sporta sacīkšu sākuma moments. 43. Recekļveidīga masa, kas rodas, sabiezējot šķidrūmam, kuŗā vārīta gaļa, zivis. 44. Nelieli krustziežu dzimtas augi. 46. Dokumentu kopums par kādu juridisku jautājumu. 47. Tēls E. Zālītes romānā „Agrā Rūsa”.

Līmeniski. 7. Vēsturisks novads Vācijā. 8. Cienījamas precētas sievietes senajiem romiešiem. 10. Šķidrie audi. 11. Strinkškināmais mūzikas instruments. 13. Liepu mizas. 14. Senas gaŗuma mērvienības Latvijā. 15. Lokveida pārsegums. 16. Suņu šķirne. 18. Latviešu aktieris (dz. 1951) 20. Valsts galvaspilsēta Austrumāzijā. 23. Valsts galvaspilsēta Rietumāfrikā. 25. Stabs zvejas tīklu žāvēšanai. 27. Jūrmalas pilsētas daļa. 28. Sporta sacensību veids. 29. Virieša vārds (okt.). 30. Veikls paņēmiens. 33. Medicīnas instruments. 34. Augstākais

dievs seno skandināvu mitoloģijā. 36. Trauks dzīvnieku barošanai. 37. Zema sievietes balss. 38. Šauri, stāvi zemes padziļinājumi kalnos. 40. Nepatīkamas smaržas. 43. Acs dobuma dziedzeŗu sekrēts. 45. Donavas pieteka. 47. Virieša vārds (jūl.). 48. Lielupes pieteka. 49. Aina. 50. Pārtika, ēdiens (dsk. – žarg.). 51. Kūrortpilsēta Stavropoles novadā, Krievijā. 52. Liel, nozīmīgi laika posmi.

Stateniski. 1. Iepriekšējs maksājums. 2. Drebuļi. 3. Aizjūga piederums. 4. Gaujas pieteka. 5. Viriešu svinību svārkī. 6. Valsts Dienvidāzijā. 7. Valdnieka ār-

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 34) atrisinājums

Līmeniski. 5. Leukoplasts. 6. Katete. 7. Kopija. 10. Kārts. 11. Astma. 13. Nelaipe. 16. Jautra. 17. Avenes. 18. Pārbraukt. 19. Vidaga. 21. Limits. 25. Perināt. 26. Skaņa. 28. Smaga. 29. Imanta. 30. Atziņa. 31. Lielpanelis.

Stateniski. 1. Lentēs. 2. Skoteles. 3. Panorāma. 4. Atmiņa. 6. Kārtot. 8. Astore. 9. Skaidroties. 10. Karalisks. 12. Amnestija. 14. Lapas. 15. Katls. 20. Ainaži. 22. Madara. 23. Nemetāli. 24. Lādēties. 27. Akacis. 28. Stiķis.

ZIŅAS ĪSUMĀ

Latviju apmeklēja Eiropas Parlamenta (EP) ietekmīgākais Lauksaimniecības komitejas deputāts Alberts Dess. Viesis kopā ar zemkopības ministri Laimdotu Straujumu un EP deputāti Sandru Kalnieti apmeklēja Babītes novada saimniecību SIA „Ozoli Eko”. Ganāmpulkā ir 260 liellopu, pienu piegādā lielākajiem pārtikas ražotājiem. Ir 70 sporta zirgi, tāpēc tiek rīkotas jāšanas sporta sacensības, arī starptautiskās *Baltic Cup*, kuŗas piedalās daudz ārvalstu jātnieku.

Siguldā augusta beigās atklāti divi privātie bērnudārzi. Valdorfa bērnudārzu iesvētīja Siguldā ev. lut. baznīcas mācītājs Andris Grots. To apmeklēs 30 mazuļi no pusotra līdz 6 gadu vecumā. Otrā bērnudārzā „Tulpīte” būs tikpat audzēkņi. Bērnudārzu atvēršana ir atbalsts strādājošiem vecākiem, un tiek radīts 15 jaunus darbavietas.

Eiropas Kustība Latvijā līdz novembrim īsteno ES Sabiedrības integrācijas fonda atbalstītu projektu “Jauni, esi aktīvs pilsonis Eiropā!”, kuŗā piedalīsies vidusskolēni no Ventspils, Liepājas, Grobiņas, Daugavpils, Rēzeknes, Jēkabpils un Līvāniem. Projekts veltīts Eiropas Pilsoņu gadam, kas būs 2013.gadā, un citām Latvijai un Eiropas Savienībai aktuālām temām.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) par 9972 latiem slēgs līgumu ar SIA *SS Films*, kas veidos dokumentālu filmu un videoklipus par Latgali, liecina Iepirkumu uzraudzības biroja informācija. Tādējādi iecerēts populārizēt reģiona aktualitātes, akcentējot tā potenciālu, izcelt Latgales reģiona rīcības cilvēkus, kuŗi, pārvarot grūtības, spēj darbā gūt izcilus sasniegumus. Viena no VARAM prioritātēm ir Latgales reģiona attīstība. To paredz arī valdībā apstiprinātais Latgales rīcības plāns “Iespēju Latgale”.

No Ādažu poligona dravas Latvijas Bīskopības biedrības (LBB) bitenieki uzdāvināja 100 kg medus Latvijas kaŗavīriem starptautiskajā misijā Afganistānā. LBB valdes priekšsēdis A. Krauze uzsvēra: „Ādažu poligons ir īpaša vieta, kur var iegūt ekskluzīvo viršu medu.” Aizsardzības ministrs Artis Pabriks izteica pateicību LBB par veiksmīgo sadarbību – kā kaŗavīri, tā arī bitenieki var darboties poligona teritorijā, vieni otru netraucējot un atbalstot.

Jelgavā 30.augustā reģistrēta SIA „Škola Latgoļu volūdā” ar domu dibināt skolu latgaliešu valodā. Daudzas ģimenes no Latgales dodas dzīvot uz lielākajām Latvijas pilsētām, kur vieglāk atrast darbu.

Bārbeles pagasta Ausekļu dzirnavās 8. septembrī notiks Pļaujas svētki. Amatniecības tirdziņā meistari demonstrēs dažādas prasmes un saimnieces ierādīs maizes un pīrāgu cepšanas māku. Šeit notiks arī Latvijas mazpulku Zemgales reģionālā projekta „Visu daru es ar prieku” nobeigums.

Daugavpili 1.klasē mācības uzsāka 808 skolēni - par 24 vairāk nekā 2011.gadā. Pilsētas 13 vidusskolās un piecās pamatskolās mācās 8640 skolēni.

Amatas novadā uzzieta reti sastopamā un 2012. gada sēnes godā ieceltā vēdekļa sārtaine (*Rhodotus palmatus*), ko atradis Latvijas Mikologu biedrības pārstāvis Ainārs Valdovskis. Pērn Latvijā šī sēne tika atrasta vairāk nekā pēc desmit gadu pārtraukuma.

Īsziņas sagatavojsi Valija Berkina

Ardievas Annai Cerbulei (1925-2012)

Ir augusts, kad Latvijā tūkstošiem zvaigžņu list no debesīm. Tās šai laikā ir tik tuvu cilvēkiem – iespējams, tādēļ, lai aiz zvaigznēm mītošās dvēseles labāk var ieskatīties mūsu domās un sirdīs. Arī Annas Cerbules dvēsele nu piepulcējusies tām – tālajām, vairs nesasniedzamajām, bet mūžīgajām.

Anna Cerbule dzimusi Vec-laicenes pagasta Opekalna mācītāja mājās Andreja un Bertas Dombrovsku ģimenē. Viņas tēvs bija pirmais latviešu mācītājs Opekalna draudzē, un Anna bērniņu pavadīja tur, kur pāri mūsu un kaimiņzemes Igaunijas zilajiem mežiem slejas visaugstāk Latvijā celtā baznīca. Vairāk pēc Anna Cerbule visu mūžu pratusi redzēt tālāk, saskatīt vairāk un pamanīt tos, kuriem viņas palīdzība un mīlestība visvairāk nepieciešama. Viņai allaž Dievs sargājis un stāvējis klāt, dāvājis savu labvēlību arī pašās smagākajās dzīves stundās un ļāvis satikt sirdij tuvus cilvēkus.

Skolas gaitas Anna uzsāka uzsāka Vec-laicenes pagasta pa-

matskolā, turpināja Alūksnes un Jēkabpils ģimnazijā. Atstāt bērnības zemi un doties svešā pasaulē un nezināmos ļaudīs lika Otrais pasaules karš. Bēgļu gaitas Annu aizveda uz Vāciju, kur viņa uzsāka veterinārmedicīnas studijas Minchenē un vēlāk medicīnas studijas Heidelbergā. Studijas pārtrauca izceļošana uz Ameriku. Tur Anna vispirms strādāja par kalponi, vēlāk radās iespēja studēt fizioterapiju Pensilvānijas universitātē. 1952.gada jūnijā Anna salaulājās ar Jāni Cerbuli. Laulībā tika pavadīti 53 gadi. Ģimenē uzaudzināti trīs bērni: Ilze, Dace un Kārlis, kam tagad piebiedrojušies mazbērni un mazmazbērni.

Anna strādāja par terapeiti dažādās slimnīcās un iestādēs, mācīja bērnus latviešu sēdniešās skolā, dažkārt izpalīdzēja, spēlējot ērģeles, dziedāja draudzības korī un sniedza atbalstu vientuļiem veciem cilvēkiem. Visu mūžu viņas dzīvesbiedrs Jānis Cerbulis aktīvi cīnījās par Latvijas brīvību, kā arī atbalstīja jauniešu latvisko izglītību. Ar

Anna Cerbule

šādu domu pēc viņa aiziešanas Mūžībā Anna Cerbule izveidoja Jāņa Cerbuļa piemiņas stipendiju, ko uzticēja administrēt Vītolu fondam. Stipendija novēlota teoloģijas studentiem. Arī viņas dēls Kārlis ir kļuvis par fonda atbalstītāju - viņš ne tikai joprojām pārvalda mammas dibināto stipendiju, bet arī pats palīdz skoloties Latvijas jauniešiem.

Vecumdienas Anna Cerbule pavadīja savās lauku mājās meitas Ilzes aprūpē. Liktenis Annai mūža nogalē gan bija liecis acu gaismu, tāpēc viņa savu stipendiatu pateicības vārdus dzir-

dēja meitas lasītus. Taču tas viņai neliedza izbaudīt dziļu gandarījumu par paveikto un par savu ieguldījumu Latvijas rītdienā.

Anna Cerbule savai Tēvzemei atstāja daļu savas sirds un labo domu. 7. augusta Likteņa lēmumu vairs nav iespējams grozīt, taču skumjas par zaudēto lai mierina doma, ka vistumšākais laiks parasti ir pirms rītausmas, kura gan nāks pilna smeldzīgu atmiņu, bet bagāta ar atziņu, ka mums kādu isu Mūžības mirkli ir bijis gods dzīvot blakus cēlam un piepildītam mūžam.

Vītolu fonda vārdā
Vita Diķe

Brīvā Latvija reklāmas cenas Latvijā

Cena - Ls 0,78 par cm²
ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, - 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, - 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: Ls 0,39 par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: Ls 28,60

Pasta adrese:

Ausekļa iela 14 - 2

Rīga, LV - 1010

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-15

Vita Sloka

Kapsētā

Mans dzīves draugs,
šodien biju
pie tevis kapsētā,
kur atdusies, kur tavi kauliņi trūd,
bet neesi vairs pats.
Vai kādreiz vēl tiksimies?
Es neceru.
Tālu esi aizklīdis
debesu plašumā,
tur tevi satikt nespēšu.
Daudz gadu pagājis,
as`ru trauks vēl izraudāts nav,
kopā nodzīvotos gadus
atmiņu stelles auž.
Mans mīļais draugs,
balts zieds un sarkana roze
no mana dārza
uz tava kapa šodien snauz.

Pēc ilgās slimošanas mūžībā ir aizgājusi

DZIDRA AUZIŅA, dzimusi ABAKUKĀ

Dzimusi Viksnes pagastā 1927. gada 14. novembrī,
mirusi Bradfordā 2012. gada 31. augustā

Viņu mīļā piemiņā paturēs jaunības dienu draugi
**Kurzemnieku ģimene Kanadā un
Birzgaļu ģimene Anglijā**

Kur zeme tā, kur mūžam rozēs zied,
Kur mūžam saule spīd un nenoriet,
Kur zeme brīnišķā, šī ilgu zeme tā?
- Tur Dieva dārzos, skaistā mūžībā.

(K. Kundziņš)

MATISS KUKAINIS

ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM
ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

SIA „MADONAS POLIGRAFISTS”

ir pazīstama kā viena no senākajām tipogrāfijām Vidzemē. Šodien esam kļuvuši par modernu plaša profila tipogrāfiju – drukājam avīzes, veidlapas, brošūras, kalendārus. Pēdējos gados īpašu uzmanību pievēršam grāmatu ražošanai gan cietajos vākos, gan termolīmētām grāmatām mīkstajos vākos. Tipogrāfija nodrošina ar darbu Madonas pilsētas un tās rajona 70 iedzīvotājus. Mūsu galvenā prioritāte ir izpildīt to, kas apsolīts klientam. Esam gandarīti, ka varam sadarboties arī ar laikraksta „Brīvā Latvija” redakciju!

Gaidīsim pasūtījumus arī no Jums!

Mūsu adrese: Saieta laukums 2a, Madona, LV-4801, Tālr. +371 64822742

e-pasts: pasutijumi@madpol.lv

Rīgas klientu birojs: K. Valdemāra iela 106/108, Rīga, LV-1013, Tālr. +371 67315026

e-pasts: madpolriga@madpol.lv

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.

Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Izdevēji: Brīvās Latvijas izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija – Ausekļa iela 14-2,
Rīga, LV-1010
Tālr. (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis “Straumēni”, Catthorpe Manor, Catthorpe, Leics. LE17 6DF, England. Tālr. 01788823438, fakss 01788822441. Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas; pieņem rietumu abonementus, izņemot Vācijas un Zviedrijas.

Pārstāvniecība Anglijā:
Dz.Purmale, 34 Brook Road, Leicester LE5 2HE.
Tālr. 01162431322, fakss 01162433312.
e-pasts: dzidra.purmale@talktalk.net

Abonementa maksa, sākot ar
2010. gada 1. jūliju:

Lielbritānija: 6 mēnešiem GBP 60; 12 mēnešiem GBP 110. Samaksu ar čekku, PO vai naudā (ierakstītā sūtījumā) sūtīt laikraksta administrācijai (adresi sk. augšā), uz vārdu Brīvā Latvija. Maksājot Lielbritānijā par Latvijas gada abonementu GBP 40

Zviedrija: 6 mēneši Kr 650.-; 12 mēneši Kr 1240.-. Naudas pārvedumi: Lettiska Hjälppkommitten, Brīvā Latvija (Wallingatan 34, 5 tr, S-111 24, Stockholm, Plusgiro 11 47 46 - 1). Tālr. un fakss 08 - 214425.

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 130 eiro; 6 mēn. – 70 eiro; 3 mēn. – 40 eiro; BL konts Lettische Gemeinschaft, Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Postbank Hamburg, BLZ 200 100 20, konts 271 751 204. Adrese abonēšanas jautājumiem: Ivars Vētra, Mittelstr. 3, D-35415 Pohlheim, tālr. +49 6004 2801, e-pasts: ivetra@web.de. Cita informācija Nils Ebdens, Lettische Gemeinschaft in Deutschland e. V., Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden, tālr. +49 6403 940933, e-pasts: info@ilk-v.de

Citas Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 70 eiro; 12 mēnešiem 130 eiro. Naudas pārvedumi ar čekku uz Brīvā Latvija (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstīs 6 mēnešiem USD 90.-, 12 mēnešiem USD 170.-.

Latvijā: 6 mēnešiem Ls 20, 12 mēnešiem Ls 34.

Latviešu organizāciju un privāto sludinājumu maksā €3 par 10 mm augstu vienslejiģā platumā aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm) €35. Zviedrija – 500 kr.
Komerciālie sludinājumi €6 par 1 slejas cm.

Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

BRĪVĀ LATVIJA

Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Ausekļa iela 14-2, Rīga, LV-1010, Latvia.

Iespiests: SIA Madonas Poligrafists

SPORTS

SPORTS

SPORTS

Paraolimpiskajās spēlēs – zelts un ceturta vieta

Londonā krāšņā un iedvesmojošā ceremonijā 29. augustā atklāja līdz šim vērienīgākās Paraolimpiskās spēles. Oficiāli tas atklāja Anglijas karaliene Elizabete II, aicinot svinēt gara iedvesmas svētkus, kas Paraolimpiskās spēles izceļ citu sarīkojumu vidū.

Paraolimpiskās spēlēs 4280 sportistu no 166 valstīm sacenšas 20 sporta veidos tajās pašās sporta bazēs, kur notika Londonas Olimpiskās spēles 2012. Latviju pārstāv Aigars Apinis (disks, lode), Liene Gruzīte (lode, tāllēkšana), Taiga Kantāne (lode, disks), Edgars Kļaviņš (tāllēkšana, skriešana 200 m), Dmitrijs Silovs (tāllēkšana), Andis Ozolnieks (lode), Richards Snikus (jāšanas sports), Jānis

Plotnieks (peldēšana).

Latvijas sportistu lielākā cerība Aigars Apinis izcīnīja zelta medaļu lodes grūšanā, kļūstot par trīskārtēju olimpisko spēļu čempionu. Startējot apvienotajā "F52/F53" medicīnas grupā, Apinis otrā mēģinājumā lodi aizgrūda 10,23 m tālu. Tas ir jauns pasaules rekords. Arī līdz šim pasaules rekords F52 grupā piederēja Apinim. Viņa rezultāts pagājušā gada pasaules meistarsacīkstēs bija 10,03 m.

Par sasniegto rezultātu Apinis tika pie 1039 punktiem. Lai noteiktu, cik punktu ieguvis katrs sportists, viņu rezultāti tiek reizināti ar koeficientu, kas ir zinātniski izstrādāts un tiek pielāgots katras medicīniskās grupas fiziskajām iespējām. Otro vietu ar 8,68 m (977 punkti) izcīnīja 55 gadus vecais meksikānis Mauro Maksimo de Hesus (F53 grupa), bronzas medaļu ieguva F53 medicīnas grupu pārstāvošais amerikānis

Skots Severns - 8,26 m (884 p.).

Valsts prezidents Andris Bērziņš apsveica Aigaru Apini par izcīnīto zelta medaļu Londonas Paraolimpiskajās spēlēs. Telefonsarunā ar Apini prezidents puda prieku par sportista sasniegumu, uzsverot, ka Apina trešā visaugstākā kaluma medaļa Paraolimpiskajās spēlēs ir apliecinājums viņa neatlaidībai, cīņas sparam un spējai sasniegt arvien jaunus mērķus. Apina uzvara ikvienam ir paraugs, ka gribas spēks un pacietīgs darbs ļauj īstenot savas ieceres.

"Paldies jums par aizraujošajiem mirkļiem un pozitīvajām emocijām, ko jūs uzvara ir raisījusi ikvienam sporta līdzjutējam Latvijā," sarunas nobeidumā teica Valsts prezidents.

Richardam Snikum – augsta ceturta vieta

Jātnieku sportā Richards Snikus ieņēma augsto ceturto vietu iejādes sacensībās 1a medicīnas

Aigars Apinis

grupā. Tajā startē sportisti ar vissmagākajām veselības problēmām. Trīspadsmit dalībnieku konkurencē Snikus tika pie 70,400 punktiem. Līdz goda pje-destalam Snikum pietrūka 3,250 punkti.

Pēc sacensībām Snikus trenere

Olga Šellere stāstīja, ka Richards ļoti labi veicis savu shēmu. Bijusi jūtama sportista iedvesma un izcili labs kontakts ar zirgu. Snikus ļoti atbalstījuši skatītāji, - ovācijas izskanējušas, gan ieejot laukumā, gan pēc starta.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas evaņģeliskās draudzes kārtējais dievkalpojums notiks **16. septembrī** plkst. 16. Kalpos prāv. K. Bērziņš. Darbosies svētdienas skoliņa. Pēc dievkalpojuma kafijas galds un gadskārtējā draudzes sapulce. Visi laipni lūgti un aicināti!

ANGLIJA

DVF Londonas nodaļas vanadzū kopa aicina uz saviesīgu pēcpusdienu rudenī, sestdien, **29. septembrī**, plkst. 16 DVF nama ēdamzālē, 72 Queensborough Terrace, London W2. Būs kafijas galds, loterija un mūzikas priekšnesumi. Visi būs sirsnīgi gaidīti. Ieeja par ziedojumiem.

DVF Straumēnu kafejnīcā

"Rīga" literārā pēcpusdienā ceturtdien, **27. septembrī**, plkst. 16 izrādīs dokumentālo filmu "Mariss Vētra – Latvija toreiz". Apmeklētājus gaida viesmīlīgās mājas vanadzēs.

Folkloras kopa "Dūdalnieki"

rīko festivāla "BALTIKA" atskaņas un pateicības koncertu Bradfordas DVF namā, 5 Cliftove Villas, sestdien, **29. septembrī**, plkst. 16. Piedalās Piteroborovas "Zepeři" un "Dūdalnieki". Pēc koncerta saviesīgs vakars ar latviskiem dančiem. Ieeja par labprātīgiem ziedojumiem. Visi laipni aicināti.

"Straumēnos" DVF delegātu pilsapulce svētdien, 9. septembrī, plkst. 10. Apmeklēt lūdz DVF valde.

DIEVKALPOJUMI

LĪDSAS DRAUDZE, māc. G. Putce
Līdsā, 9 Alma Rd., LS6 2AH, Sv. Lūkas baznīcā, svētdien, **16. septembrī**, plkst. 14 dievkalpojums.

Halifaksā, 8 Lord Str., HX1 5AE, DVF namā, svētdien, **30. septembrī**, plkst. 14 Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldū.

Halifaksā, 8 Lord Str., HX1 5AE, DVF namā, svētdien, **30. septembrī**, plkst. 14 Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldū. Seko sarīkojums ar loteriju

un kafijas galdū Daugavas vanadzū izkārtojūmā.

ZIEMEĻ ANGLIJAS - BRADFORDAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Bradfordā, 29 Great Horton Rd., BD7 1AA, Vācu baznīcā, svētdien, **16. septembrī**, plkst. 10.30 dievkalpojums.

M A N Č E S T E R A S DRAUDZE, māc. G. Putce

Voringtonā, WAIIXG, Market Gate, Holy Trinity Church, svētdien, **30. septembrī**, plkst. 20 dievkalpojums ar dievgaldū.

V I D Ū Š A N G L I J A S DRAUDZE, māc. V.Vāvere

"Mūsmājās", Priory Hill, Wolston, Coventry, CV8 3FZ, svētdien, **23. septembrī**, plkst. 15 Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldū.

"Straumēnos", Catthorpe Manor, Catthorpe, Leics. LE17 6DF, svētdien, **30. septembrī**, plkst. 10 Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldū.

Apvienotajā Londonas latviešu ev.lut un Miera draudzē:

Londonā, Sv. Annas un Sv. Agneses baznīcā, EC2V 7BX, svētdien, **9. septembrī**, plkst. 14 dievkalpojums ar dievgaldū. Svētdien, **23. septembrī**, plkst. 14 dievkalpojums.

Rovfantā, Rovfantas muižā, RH10 4NG, svētdien, **16. septembrī**, plkst. 11.30 dievkalpojums ar dievgaldū

VĀCIJA

Kaiser-Karl-Ring 25a, 53111 Bonn

E I N L A D U N G zum Gemeindeabend
Ev.Lukaskirchengemeinde trifft lettischen Freundeskreis

Samstag, 08. September 2012 19.00 Uhr

Saal Lukaskirchzentrum
Musik-Gesang **Ieva Akuratere, Leons Sejans, Matiss Akuraters**
Riga/Lettland
Tanzen Gisela Fröbisch
Meditativer/Spiritueller Tanz!
Alle! können mitmachen,
Vorkenntnisse nicht erforderlich

Essen u.Trinken für das leibliche Wohl wird bestens gesorgt
* * * * *

TAG DES OFFENEN DENKMALS

Sonntag, 09. September 2012 16.30 Uhr Lukaskirche,

K O N Z E R T

Geistliche Gesänge, "Gott-Natur-Mensch" mit **Ieva Akuratere, Leons Sejans, Matiss Akuraters**, Riga/Lettland

Eintritt frei, um Spenden wird gebeten

Info: *AK OffeneKirche-KunstKirche, Regina Milchert, Tel.: 654324,

*Lukaskirche Küster/Hausmeister, Aivars Klocks, Tel.: 691715 und 0172 - 54 73 176

DIEVKALPOJUMI

Diseldorfas latvie u ev - lut. draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums ar kristībām notiks sestdien, **29. septembrī**, plkst. 14

Stephanus-Kirche (kriptā), Wiesdorfer Str.21, Düsseldorf-Wersten, Kalpos prāv. Klāvs Bērziņš, pie ērgelēm Malika kundze. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

Minsteres latviešu ev - lut. draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums notiks svētdien, **30. septembrī**, plkst. 10.30 LCM telpās, Salzmannstr. 152. Kalpos prāv. Klāvs Bērziņš. Darbosies arī svētdienas skoliņa bērniem. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

Ludvigshāfenā, Sv. Ludvika baznīcā, St. Ludwig, Bismarck un Wredestrasse krustojumā, svētdien, **23. septembrī**, plkst. 15 paredzēts dievkalpojums. Kalpos draudzes mācītājs archibīskaps Elmārs Ernsts Rozītis. Pēc dievkalpojuma aizpās groziņu veidā draudzes telpās.

Freiburgā, Bērzainē, Leinholdenweg 28, sestdien, **15. septembrī**, plkst. 16 paredzēts dievkalpojums. Archib. Elmārs E. Rozītis.

Etlingenā, Liebfrauenkirche, Lindenstr., svētdien, **16. septembrī**, plkst. 14 paredzēts dievkalpojums. Archib. Elmārs E. Rozītis. Sekos draudzes vakars ar kafijas galdū.

Virzburgā, Deutschhauskirche, Am Schottenanger 2, sestdien, **29. septembrī**, plkst. 13.30 būs Pļaujas svētku dievkalpojums. Sekos kafijas galds draudzes telpās un paralēli tam bērnu nodarbības.

Frankfurtē, Sv. Mateja baznīcas draudzes namā "Brentanohaus", Brentano ielā 23, svētdien, **30. septembrī**, plkst. 14 paredzēts Pļaujas svētku dievkalpojums. Archib. Elmārs E. Rozītis. Sekos draudzes vakars ar tējas galdū.

Štutgartē, Vecās Pils kapellā, Schlosskirche, Am Schillerplatz, svētdien, **7. oktobrī**, plkst. 15 paredzēts Pļaujas svētku dievkalpojums latviešu un vācu valodā. Archibīskaps Elmārs E. Rozītis. Sekos draudzes vakars ar kafiju senās sakristejas telpās.

ZVIEDRIJA

Latviešu Akadēmiskās organizācijas Zviedrijā (LAOZ) rīkotais Akadēmiskais vakars notiks sestdien, **29. septembrī**, plkst. 16.30 Latvijas Republikas vēstniecības telpās, Odengatan 5, Stokholmā. Dr. Ilze Rūse (svētku runa) un Pāvils Johansons (džeja un mūzika). Ieeja 350,- kr. Informācija un pie-teikšanās pie Lilitas Zaļkalnes (tāl. 08-779 34 23)

Lai laipni ielūdzam piedalīties Latviešu pensionāru apvienības izbraukumā uz Waxholmu 20. septembrī.

Kuģītis atiet plkst. 10 no Strömkajen (ārpus Grand Hotel), brauciens ilgs nedaudz vairāk par stundu. Pensionāriem cena 50,- kr. vienā virzienā. Pēc Waxholmas apskates ēdisim pusdienas ostas restorānā. Uz Stokholmu iespēja braukt ar busu (der SL kartes) vai ar kuģīti. Pieteikšanās līdz

17. septembrim pie Diānas Krūmiņš Engstedt diana.ke@blixmail.se tel: 08 801180 vai pie Mudītes Hoogland Krasts mudite_hk@hotmail.com tel: 08 7526334. Visi laipni aicināti! LPA valde

DIEVKALPOJUMI

Gēteborgas latviešu draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldū svētdien, **30. septembrī**, plkst. 14 Hāgas baznīcā. Dievkalpojumu vadīs prāveste Ieva Graufelde. Pie ērgelēm Peter Vāgsjō. Pēc dievkalpojuma sadraudzība draudzes namā. *Zeme ir pilna Viņa žēlastības.* Ps33:5

Stokholmas Latviešu draudzes dievkalpojums svētdien, **16. septembrī**, plkst. 14 Somu baznīcā (46. un 55. autobuss, Pils piestātne). Dievkalpojumu vadīs prāveste Ieva Graufelde. Rūta Baumgarte pie ērgelēm un ar mūzikālu priekšnesumu. Pēc dievkalpojuma kafija. "Esiet stipri Kungā un Viņa spēka varenībā." Ef.6:10. Pļaujas svētkos svētdien, **7. oktobrī**, plkst. 14 Somu baznīcā, Finska kyrkan, Slottsbacken 2, 2. un 55. autobuss (Kungliga slottet). Dievkalpojumu vadīs prāveste Ieva Graufelde, Rūta Baumgarte pie ērgelēm. Rīgas Emīla Dārziņa mūzikas skolas koncerts un līdzdalība dievkalpojumā. Pēc dievkalpojuma draudzes namā tikšanās ar jauniem mūziķiem, kafija un loterija. *Jo, kā zeme izdod savus augļus un kā dārzs liek sazelt saviem dēstiem, tā Tas Kungs lies zelt taisnībai un slavai visu tautu priekšā. Jes61:11*

Norčēpingas latviešu draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums ar Svēto Vakarēdienu notiks Hedvigas baznīcā svētdien, **16. septembrī**, plkst. 13. Dienas mude: "Esiet stipri Kungā un Viņa spēka varenībā." (Ef. 6:10). Draudzes mācītājs Dr. Normunds Kamergrauzis. Pēc dievkalpojuma sadraudzības galds. Esiet aicināti un gaidīti!

Uz Sibīriju – sastapties ar skarbo pagātņi. Un tagadni arī

Sibīrijas bērnu kārtējais brauciens. Šoreiz maršruts Rīga – Maskava – Blagoveščenska – Vozžajevka – Kanska – Ilanska – Rešoti – Tasejeva – Imbeža – Suhanoja – Krasnojarska – Maskava – Rīga.

Dalībnieku skaits – 28. Ekspedīcijas vadītāja – režisore Dzintra Geka.

Režisore Dzintra Geka

Dz. Geka. Jau sesto gadu organizējot un vadot šos Sibīrijas bērnu braucienus, esmu pamanījusi, ka pieaug sabiedrības interese par represēto likteņiem, īpaši par to, kas palikuši tur, tālajā Sibīrijā.

Cilvēki aicina rādīt mūsu filmas, pērk grāmatas. Turklāt interese pavērusies arī Krievijā. Piemēram, kad Maskavā izrādīja filmu „Stacija latvieši 1937”, bija sanākuši ap 30 tur mītošie latvieši. Krasnojarskas Kinonamā pilnā zālē noritēja filmas „Piemini Sibīriju” izrāde. To sarīkoja ilggadējais apvienības *Memoriāls* Krasnojarskas nodaļas vadītājs Aleksajs Babijs – veiksmīgs un pašreizējais uzņēmējs, kas ziedo naudu represiju vēstures izpētei. Jāpiebilst, ka šīs filmas demonstrēšanu samaksāja ASV mītošais Kārlis Žols, kas jau pieteicies nākamgad pie-

vienoties Sibīrijas bērnu braucienam. Maskavā mums lielu atbalstu sniedz režisors Grigorijs Amnuels, ar viņa laipnu roku notiek filmu skates, 25. septembrī rādīja „Piemini Sibīriju”. Savukārt Jekaterinburgas festivālā „Krievija ārzemnieku skatījumā” „Sibīrijas bilance” tika nominēta par labāko filmu.

Mēs vienmēr izjūtam, ka tur, Sibīrijas pilsētās un sādžās, esam miļi gaidīti. Tikšanās brīži ir aizkustinoši. Tās ir patiesas emocijas, kas valda kā mūsu brauciena dalībnieku vidū, tā saskarsmē ar tur mītošajiem, un tas ir galvenais mo-

tīvs, lai brauktu un nonāktu dzīvā, ne ar ko nesalīdzināmā saskarsmē ar vēsturi. Daudzi cilvēki braucienos dodas vairākkārt. Aivars Jerumanis no ASV pošas jau piekto reizi.

Nākamgad ceļš vedīs arī uz Magadanu, kur šovasar 24. jūlijā pie pieminēkļa „Sēru maska” tika uzstādīta piemiņas plāksne represētajiem latviešiem. Mēs vedīsim piemiņas plāksnes bērniem. Brauciens notiks nākamā gada jūlijā, tūlīt pēc Dziesmu svētkiem, bet jau līdz š. g. novembra beigām aicinām pieteikties tos, kas vēlas un jūtas motivēti doties uz Sibīriju.

Braucienam un filmas tapšanu esat aicināti arī atbalstīt finansiāli. Mūsu rekvizīti:

Ja nolemjat ziedot:

Nodibinājums

„Fonds Sibīrijas bērni”

Rīgā, Graudu ielā 41a, LV 1058

Reģ. Nr. 40008057169

SEB banka, kods: UNLALV2X

Konta Nr.

LV47UNLA0002058469357

Ziedojumu čekus ASV var sūtīt Aivaram Jerumanim – 1600 EL, Rito Ave, Glendale, CA 91208, USA. Koordinācijas tālrunis – Dzintra Geka – +371 29273016

Par šā – 2012. gada vasaras braucienam top filmas „Kur palika tēvi?”. Brauciena dalībniekus ceļā uz Rešotu nometni Taišetā piemeklēja ķibe – dubļos iestīga autobuss, ko pašu spēkiem nācās dabūt laukā. Ceļu te nav joprojām, jo arī šodien te ir ieslodzījumu vieta, un nekādi ceļinieki, saprotams, nav vēlami... 1941. gadā te tika nometināti daļa latviešu vīru. Sava tēva mācītāja Edgara Rumbas piemiņai uz šejieni plāksni atveda meita Marija Krūmiņa, kuŗa kopā ar vecākiem tika izvesta deviņu mēnešu vecumā. Priekšplānā – Astrīda Ruško

Pie Blagoveščenskas cietuma. Pa kreisi – Aivars Jerumanis, blakus – Kaspars Pūce (aktieris un Latvijā pazīstamākais Ziemsvētku vecītis!), kas Amūras apgabala Belogorskā pavadījis bērības gadus. Blagoveščenskas cietumam blakus atrodas psihiatriskā slimnīca, kuŗa pag. gs. 80. gados bija iemītināti arī mūsu disidenti Aleksandrs Rīga un Ģederts Melngailis. Viņi, starp citu, teikuši, ka izturēšanās pret „sirdzējiem” te bijusi labāka nekā pašmāju Tvaika ielā...

Advokāts Andrejs Strautiņš (pa labi) un komponists Pēteris Vasks. Andreja vecvecāki bijuši izsūtīti uz Krasnojarskas apgabalu, un tas ir motīvs, kāpēc Andrejs jau kuŗo gadu brauc kopā ar Sibīrijas bērniem. Komponista Pētera Vaska mūzika skan visās Sibīrijas bērnu filmās. Viņš ir bijis kopā ar dzīvesbiedri Dzintru Geku visos braucienos

Jānis Dūnis (pa kreisi), Kaspars Pūce un Māra Grāvele (dzimusi Sibīrijā) Blagoveščenskas muzejā noliek piemiņas plāksni Latvijas bērniem, kas izvesti 1941. un 1949. gadā

Uz tikšanos ar Sibīrijas bērniem vietējās administrācijas pārstāvja pavadībā dodas māsas Hincenbergas – Elza un Mirdza. Viņas izvestas no Mazsalacas uz Vozžajevku. Vietējā administrācija visai negribīgi izkārtēja šo tikšanos ar latviešiem... Emocionālajā tikšanās reizē Mirdza ļoti gribēja dzirdēt dziesmu „Balta roze nozied dārza malā” – reti dziedātu, tāpēc nesanača atcerēties. Varbūt citreiz, varbūt Latvijā?

(Turpināts II lpp.)

(Turpināts no I. lpp.)

Brauciena dalībnieki Tasejevā. No kr.: Zviedrijas latvietis Pēteris Inīnbergs, rakstniece Gundega Repše un Latvijas Radio žurnāliste Ruta Rikše. Rutas veidotajos raidījumos radioklausītāji var dzirdēt Sibīrijas brauciena iespaidus, bet Gundega Repše savējos publicēs „2012. gada dienasgrāmātā”, kas nāks klajā nākamvasar apgādā „Dienas grāmata”. Gundegas māte tika izvesta 1941. gadā uz Tomskas apgabalu un bija spiesta pavadīt tur 14 savas dzīves gadus

Suchanojā dzīvo latvieti Valija Markuza (Ruduša), un viņa ceļniekiem nodziedāja senu dziesmu no 19./20.gs. mijas – par trīs rozēm. Attēlā Valiju uz deju uzlūdzis Pēteris Vasks

JurisVidiņš pie mājas Tasejevā, kurā savulaik dzīvojis. Būdam deviņus gadus vecs, viņš trīs mēnešu laikā kājām veica ceļu caur Ukrainu uz dzimteni

THE CHILDREN OF SIBERIA
we had to tell this...
Memories of the children deported from Latvia to Siberia in 1941.
Compiled by **Dzintra Geka**

Ar Latviešu fonda atbalstu izdota grāmata – “Sibīrijas bērni” 1.sējums angļu valodā (340 intervijas ar 1941. gadā uz Sibīriju aizvestajiem bērniem). Drīzumā nāks klajā otrais sējums.

“The Children of Siberia” var pasūtīt, sūtot čeku pēc adreses: A.Jerumanis 1600 El. Rito Ave, Glendale, CA 91208, USA.
Grāmata kopā ar sūtīšanu maksā 70 USD.

Latvietis Jānis Lielausis. Joprojām dzīvo Imbežā. 1937. gadā nošauto latviešu atvase. Savulaik par labu darbu kolchozā apbalvots ar diviem ordeniem, tostarp ar Ļeņina ordeni, ko saņēma par ļoti izcilu darbu. Imbežā šobrīd dzīvo ap 15 latviešu. Elgas Jankovskas dēls Jurijs ir sādžas vecākais

Kā ik gadu, Maskavā Sibīrijas bērnu brauciena dalībnieki iegriežas Latvijas vēstniecībā Krievijas Federācijā. Kopā ar vēstnieku Edgaru Skuju (centrā)

Jaunumi redakcijas grāmatu plauktā

Zane Kilbloka.
Uzkodas. Pipars & oga
Apgāds „Zvaigzne”, 2012.

Jaunā latviešu Marta Stjuarte (*Martha Stewart*) – tā var nosaukt Zani Kilbloku, šīs grāmatas autori. Viņa savā pirmajā grāmatā sakopojusi mazu, smalku *finger food* gatavošanas pieredzi. Smalko uzkladu klāstā vietaatrodas arī visvienkāršākās siļķes gabaliņam un citiem latviskiem gardumiem.

Gundega Sēja.
Latviešu virtuve.
Kā ēd, svin un priecājas latvieši. (latviešu un angļu valodā) Apgāds „Zvaigzne”, 2012.

Tā nav pavārgrāmata. „Latviešu virtuve” ir stāsts par saimniekošanas tradīcijām, svētku un ikdienas paražām, savdabīgiem rakstiem un krāsām brunču un villaiņu audumos, īpatnējo dialektu un nacionālo virtuvi četros Latvijas novados – Kurzemē, Zemgalē, Latgalē un Vidzemē.

Leons Briedis.
Naktsmājas bezmiegam.
Dzeja. Apgāds „Zvaigzne”, 2012.

Dzejnieka, tulkotāja un izdevēja (žurnāls *Kentaurs*, izdevniecība „Minerva”) jaunākais dzejoļu krājums, kurā sakopoti dzejoļi, kas tapuši pēdējā desmitgadē.

Pēteris Zeile.
Rainis un Latgale.
Latgales Kultūras centra izdevums.

Autors, prof. Pēteris Zeile šai darbā plašāk atklāj Raini kā cilvēku, dzejnieku, plaša mēroga darbinieku. Taču noteiktās saiknēs ar galveno tēmu – Latgali, tās radītajiem iespaidiem, kas nozīmīgi Raina dzīvē.